

Рай. Центр

Автор:

Люко Дашвар

Рай. Центр

Люко Дашвар

Помешкання в центрі мегаполісу, навчання в престижному виші, роман з багатієм – для провінціала то межа успішності, ніби опинитись у центрі раю! Заради цього можна поступитися принципами, сховати гордість, збрехати...

Але чи є в тому раю – у брендованому одязі, у шикарних офісах та автівках представницького класу – безгрішні душі? Бо тільки безгрішна душа зможе побачити двох вояків гетьмана Петра Дорошенка, які пробудилися через 340 років, щоб відшукати РАЙ. центр.

Люко Дашвар

Рай. Центр

Дипломант конкурсу романів, кіносценаріїв та п'єс «КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2009»

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

© Чернова І. І., 2009

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2009

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2009

* * *

«Коронація слова» створює для вас нову хвилю української літератури – яскраву, різножанрову, захопливу, – яка є дзеркалом сьогодення і скарбом для майбутніх поколінь.

Юрій Логущ,

Голова Правління ЗАТ «Крафт Фудз Україна», ініціатор проекту

Всеукраїнський конкурс романів, кіносценаріїв та п'єс «Коронація слова» був заснований за підтримки бренду найпопулярнішого українського шоколаду «Корона». Головна мета конкурсу – сприяння розвитку новітньої української культури.

Література, кіно і театр обрані не випадково, адже саме ці жанри є стратегічними жанрами культури, що формують і визначають зрілість нації.

Метою конкурсу та його завданням є пошук нових імен, видання найкращих романів, стимулювання й підтримка сучасного літературного процесу, кіно й театру, і як наслідок – наповнення українського ринку повнокровною конкурентоспроможною літературою, а кіно й театру – якісними українськими фільмами й п'єсами.

www.kraftfoods.com.ua

Ніч без зірок

У червні дві тисячі восьмого фестиваль феєрверків пригнав до Дніпра в районі Подолу тисячі киян: люди заповнили набережну, дніпровські схили, заблокували проїжджу частину... І пішохідний міст, що з'єднує правий берег Києва з Трухановим островом, не оминули – забили вщент, аби краще роздивитися вибагливі сполохи вогнів на чорному тлі. Феєрверки так потужно розмальовували небо, що зірки не втрималися – поховалися.

Наступної ночі біля Дніпра – уже й тихо, уже й пластикові пляшки річка віднесла вниз за течією, а зірки так і не оговталися. Щезли. І міст пішохідний – диво! – вилізаний. Чекає чергової забави.

Не забарилося. Близько другої по півночі на міст вибігла тонка, аж дзвенить, рудоволоса дівчина у довгій білій спідниці. Зупинилася. Під ногами Дніпро, як пекельна безодня, чорніє. Над головою вогні мостового освітлення, мов райські свічки миготять. А їй куди? Розсміялася. Чимдуж мостом. І хоч би хто поруч! Ані душі... Тільки з салону пихатого «мазераті», що застрягло на набережній поблизу мосту, за дівчиною здивовано спостерігав коштовно неголений мажор років двадцяти з лишком.

До середини мосту – трохи ще. Дівчина припала до мостової огорожі: видивляється щось на печерських схилах, видивляється... Усміхається, сухі губи облизує. Плечиком смикнула – усі геть! Невразлива, нездоланна, безсмертна. Бровки насупила – мабуть, не побачила, чого хотіла. Голову задерла – би вище, тоді б точно... Не вагалася – руді кучері навколо шиї обкрутила, подерлася наверх по металевих конструкціях мосту. І спідниця біла тріпотить – чисто прапор.

Ніч над Трухановим островом не така, як по всьому Києву. Мов мала дитина, – впала, коліна позабивала і завмерла – ворухнутися страшно, зойкнути несила. Німо. Тільки й чути, як хвиля на берег – хлюп. Обережний іжачок кинув гризти зів'яле яблуко, забуте кимось із відпочивальників, повів носом. Німо? Дерев у глибині острова зашепотіли без вітру... Тваринка за мить скрутилася, завмерла. Що за чортівня?

– Матінко Божа!

Невисокий хлопчина років двадцяти – босий, біляве волосся соломою, важкий хрест до пупа, полотняні штанці на мотузці тримаються – продерся крізь дерева. До берега. Навкруги, навкруги... Як сліпий. На коліна впав.

– Бо... бо... бо... Святий Боже, єдиний, кріпкий... Борони раба свого... Де це я? На які ще тортури... – сам. З-під пахви зиркає.

Дерева знов загомоніли. Білявий вишкірився:

– А-а-а-а, диявольські діти. По мене прийшли? Хочете сина християнського під собою мати?!

Намацав каменюку. Вужем за кущі. А у глибині острова вже гілки тріщать. Страшне щось до Дніпра суне. Та так міцно суне, що каменюка геть не допоможе. Кинути і руки звільнити? Білявий розігнувся. Стрілою на той шурхіт.

– Стрічай і не гнися, гадюччя!

З розмаху – хрусь! Прямісінько у міцного, мов глиба, парубища! Той саме з-поміж дерев на берег вийшов, потилицю чухає, головою розгублено крутить.

– Гей! – зойкнув. Відштовхнув білявого. – Ти що за такий?

Білявий завмер – очам не вірить.

– Куме? – прошепотів. Як заверещить: – Куме! Куме Микишко! Невже ти? Пресвята Богородице небесна, і Ти, святий Боже єдиний! Куме!

– Кум Свирия? – здивувався велетень.

Обійнятися не встигли – на правому столичному березі як гримне! І зорі яскраві – на все небо, аж горять. Свирия з переляку:

– Лягай!

Хоч невисокий, та міцний. Кума як штовхонує – Микишка враз носом у пісок зарився.

Затаїлися. Лежать, із правого берега очей не зводять, а там – вогнів мільйон.

– Матінко Божа... – Микишка зачаровано. – Та це ж Київ...

Свиря схлипнув:

– Горить... Турки, сучі діти, празник мають...

– Ляхи...

– Турки...

– От базікало язикате! – Микишка. – Звідки турки? Кажу – ляхи!

– Турки...

Притулилися один до одного. Пильнувати би, та очі сльозами залило.

– Нащо пробудилися? – Свиря. – Краще би оцю біду вік не бачити.

– Час нам...

– Е, куме Микишко! Що нам тепер той час? Ми тепер – духи безтілесні...

Микишка себе помацав, кума щипнув.

– Хіба?

– А як інакше? – рознервувався Свиря. – Оце би порахувати, скільки рочків тому в Десні втопилися і бозна-скільки часу при деревах спали, поки Господь не побудив до життя вічного...

Замовкли. Микишка на вогні зиркнув.

– Я так собі міркую, куме Свиря... Дивне полум'я Києвом ходить. Люд не голосить. До Дніпра ніхто по воду не пнеться. І диму нема. І горілим не тхне зовсім.

Свиря й собі – на правий берег. Пику розумом закопирив.

– А може, це і не Київ зовсім! Може, клятї чорти нас світ за очі закинули і своїм сатанинським коштом оце чудернацьке видовище намалювали... Хочуть, іродове плем'я, душі наші вторгувати!

– Он де свята Лавра...

– А хрест не височить над усім мирським! З усіх боків халупами безбожними обкладений. І світяться ж, клятї, поночі, коли християнська душа малу свічку загасить і спить, аж доки сонце не зійде. Світяться, мов вихваляються! Не дають хресту до неба полинати... Ні. Не Київ.

– А я, куме Свиря, так собі міркую... То обителі чистих душ урятованих. Чисті душі можуть вище хреста бути... І світяться весь час, бо іродову темряву поборили навіки.

Свиря з недовірою вдивився у вогні правого берега. На Микишку...

– Куме... Невже ми прямисінько у рай втрапили?

– Я так собі міркую, куме Свиря... – Микишці від хвилювання перехопило подих, – ...що ми в раю...

...Микишка сидів на піску Труханового острова і все дивився на сяючий вогнями правий берег Дніпра. Київ... Ох і файну ж забаву Господь Всемогутній умислив – щоби християнський рай на кшталт Києва впорядкувати. Оце діло! Он де, ліворуч, Берестове. За ним – Печерське, Лаври... Митрополит, певно, й у раю за грішні душі молиться... А праворуч, біля Глибочиці, домівки подільських кожум'як, у яких вони з кумом Свирею одного разу таке добре пиво куштували,

що його навіть сам гетьман хвалив. Та все веселе од вогнів. Ох і веселе.

Микишка всміхнувся. Невгамовний Свиря зиркнув на нього здивовано.
Загарячкував. За сорочину смикнув.

– Чого це ти, куме, радієш, наче маком посипаний?! Щось воно не те... Якщо ми у раю, то чому – на задвірках? Чи негідні в центрі раю отаборитися? Та вставай уже! – Замовк. Подумав. І додав: – Попливемо!

– А я так собі міркую, куме Свиря, – Микишка йому. – Не можна нам у воду. Чи забув? Як посеред Десни топилися і просили Всевишнього душі наші врятувати, то поклялися ніколи у воду не ступати... Мостом підемо... Ти тільки подивися, куме, який красний міст. Вогнями сяє. Щоби новоприбулі душі не розгубилися, за вогнями слідували...

– Мостом? Та нізащо! Ступимо, він і провалиться. Прямо в пекло.

Микишка не відповів. Помітив рух на пішохідному мості. Спідницю білу. Свиря теж помітив. Замовк, око примружив.

– Хтось у полон здається... Білим прапором сигнал дає. Щоб не вистрілили з глупоти... Мабуть, клятві турки стережуться!

– Ляхи...

– Турки з татарвою!

– Ляхи, кажу! – Микишка своє. На Свирю глянув, плюнув. – Тьху ти, куме! Хвильку як зустрілися, а голова від тебе вже гуде. Які турки? Які ляхи? Я так собі міркую, що в раю війни не буває. Думаю, куме, це – ангел. Знак нам подає... Мовляв, йдіть, хлопці, мостом сміло...

Свиря приклав долоню до лоба руба – наче б від того ніч стала дниною. Біла спідниця тріпонулася: куми вгледіли тонку дівочу постать. Дівка розгублено озирнулася і раптом полетіла у Дніпро.

Куми підскочили.

Микишка рвонув до води. Свиря витріщив очі, ухопив його за рукав.

– Куди?!

– Баба втопиться...

– Хай топиться! Мабуть, якесь негодяще... Навіть не перехрестилося перед смертю...

– Не можна, щоби в раю чисті душі губилися. Гріх.

Микишка вирвався, скоріш побіг. Свиря аж завив од жалю.

– Пропадеш! Сам же казав – не можна нам у воду.

– Та, мабуть, не для мене рай. Прощавай, куме Свиря, – Микишка йому. І – шубовсть у воду.

Свиря спересердя так ногою тупонув, що аж підскочив. Підскочив і поплив над землею.

– Оце так! – зрадив. – Та я літаю.

У Дніпрі під пішохідним мостом борсалоя дівча, плуталоя у довгій спідниці, руде волосся навколо шиї зашморгом. Мовчки ковтало воду і, тільки вкотре захлинувшись, пішло під воду, потім випірнуло і хапонуло повітря – не втрималоя:

– Мамо...

Сил не було. Дніпро за мить висмоктав, відніс за течією. У голові, як у зачиненій кімнаті, лупили у двері розгублені думки, ховалися по темних кутах. Перед очима мерехтіли мільйони вогнів, пливли до неї, наче хотіли краще роздивитися дурну забаву.

Микишка махав руками метрів за п'ять від дівчини, коли вона відчайдушно вигукнула «Мамо...» і зникла під водою.

– Святий Боже єдиний кріпкий і ти, пресвята Богородице, помагайте... – пірнув услід.

Над порожніми хвилями кружляв Свиря. Радів, як дитина.

– Може, я став ангелом? Гей, куме Микишко! Ти де? Глянь-но! Літаю...

Микишці перед очима – чорна мряка. Хіба тут дівча вгледити? Крутиться під водою, руки вперед випростав. Десь тут вона. Десь зовсім поруч. Глибше пішов. Ще. «Та поможи вже, Боже, чи що?!» Тільки таке нахабство у голові майнуло – на безвільне тіло наштовхнувся. Ухопив... А наверх – ніяк. Силиться... А темна вода сміється та смокче з нього сили, смокче.

Свиря над Дніпром розгубився не на жарт.

– Отаке паскудство утнути! А ще – кум! – уже на поземному польоті над водою. – Та де ж він, трясця його матері, прости, Боже, за дурні слова, бо так нервуюся, що аж істи захотів!

Ще мить покружляв. На вогні київські з жалем озирнувся.

– Отакої! Товаришам розповісти, не повірили б – щоби біля раю бути і згинуті через кума і якусь дурну дівку.

І пішов під воду.

Микишка міцно тримав дівча, силиться наверх, та дніпровська вода тягла все далі й далі від повітря. Подумки Микишка погодився вдруге прийняти смерть, бо ж і те правда – порушив клятву, кинувся у воду, хоч божився, що ніколи...

Кум Свиря виник поруч, коли Микишці у голові запаморочилося і він ледь не відпустив дівча. Свиря захопився за них обох так затято, ніби не він їх із біди тягнув, а тільки вони й могли врятувати його самого, – і до неба. Де і сили взялися.

Із салону розкішного «мазераті» коштовно неголений мажор бачив, як дівчина у білій спідниці стрімко добігла до середини мосту, вчепилася в огорожу, все вдивлялася на печерські пагорби. Зітхнув із прикрістю. З автівки. Дістав з кишені цигарку, прикурив, повільно пішов до мосту.

Кроків двадцять зробив, за спиною – вау, вау! Така дурна сигналізація у «мазераті»!

Тицьнув на кнопку – заглухни!

– Доброї ночі, – із темряви.

Він – ого! Очі – до мосту, ноги до «мазераті» тягнуть. Тільки й устиг до автівки добігти, як під колеса викотився круглий, як гарбуз, дядько років п'ятдесяти. Капелюх на лисині. В одній руці пластиковий портфель-дипломат. Кажуть, вагомий аргумент у будь-яких відносинах. Лупонеш таким по маківці – і вся дипломатія. У другій руці дядько міцно стискав велику торбу з вельвету.

– Доброї ночі, – знову. – Чуеш, синку... Оце справи до Києва за шкірку притягли. Часом, не підкажеш... – замовк. – Та ні! Спочатку скажи – звати як?

– Навіщо вам? – іронічно всміхнувся той. – А може, мені батьки забороняють розмовляти на вулиці з незнайомцями.

– А-а, жарти у вас тут такі...

Хлопець не розчув. Озирнувся на міст – на верхівці металевої конструкції завмерла дівчина, озирнулася, хитнулася і раптом кинулася у воду. Хлопець смикнувся, наче від електрошокера. Щелепа відвалилася. Тремтячою рукою до лоба.

– Що?! – розгублено до дядька. Дядько дивився повз нього. Кудись у бік Дніпра.

Хлопець задихнувся, нервово закусив губу, стояв біля «мазераті», дивився на міст, ніби картинка, як у кіно, мала повторитися за мить, аби він роздивився її

краще, усвідомив, зрозумів... Німо. Здрігнувся, повільно і важко – ніби у кожную ногу по дві баби вчепилися, голосять і не пускають – посунув до Дніпра. Очима по воді... Нікого.

- Що за... – тремтячою рукою по чолу. – Що за...

На міст – нікого. У воду – нікого... Ближче до води. А ті баби, що на ногах, як смиконуть. Перечепився, упав... На воду. Та що ж це?! Жарти у нас тут такі... Жарти у нас тут... Жарти, жарти... Не могла ж вона, дійсно, кинутися... У воді нікого. Щось воно...

Мобільний невчасно.

- Рома? Моя дівчина... на моїх очах кинулася з мосту...

- Так... Швидко звідти! Ти чув? Максе! Ти мене почув? Линяй звідти негайно!

Очима – на порожні хвилі, ногами до «мазераті». Що навкруги – не зрозуміти. Жарти у нас тут такі! Автівка зірвалася, біда погнала в бік печерських пагорбів. Коштовно неголений мажор однією рукою вчепився у кермо, другою тер очі, наче все, що сталося мить тому, лише наснилося.

На гранітних сходах набережної застигла мокра трійця. Дніпро ображено хлюпав на ноги – не дали свіжої крові.

Свиря з Микишкою мовчали, ніби у чомусь провинилися. Дівча скрутилося, і куми ніяк не могли втямити – чи плакало, чи сміялося гірко. Так гірко, що куми врешті спробували заговорити до неї. Хай би відволіклася й заспокоїлася, раз уже випало далі жити.

Для годиться Свиря зіп'явся на ноги, підскочив, та над землею не полетів.

- Е-ех, пропав Божий дар...

Микишка брови насупив, на дівча глянув.

- Люба... - хтів лагідно, та щось у горлі стало. - Як звешся?

- Get out, - глухо. Сльозу втерла.

Свиря очі витріщив. Микишку в бік - штрик.

- Святий Боже! Що за ім'я таке поганське - Гетаут?! Казав же - турки! А ти все «ляхи, ляхи»...

- Та чого б це туркам по християнському раю вештатися?

- Отож! Мабуть, несила нехристам, вони й скочать у Дніпро. А ми, дурні, слідом...

Микишка знов на дівча очі скосив.

- І з чиїх така? - із сумнівом.

- Ні з чиїх. Сама по собі...

На ноги непевно зіп'ялася... І пішла геть. Мокрою спідницею обліплена, як зраний вояка бинтами. Ні тобі - «дякую», ні - «хай вас Бог береже». Точно - з турків.

Свиря проводив дівча недобрим поглядом, приклав до живота долоню.

- Куме! Їсти хочеться. Ото б зараз саламахи затовкти.

- Дивись...

Микишка з осторогою взяв зі сходинки мобільний телефон, спантеличено потрусив ним, наче від того незрозуміле приладдя враз пояснило б свої секрети. З телефону бризнула вода.

- Гетаут лишила.

– Кинь гидоту. – Свиря озирнувся. – Пішли собі притулок у раю шукати. Може, надибаємо на когось із рідні чи, якщо Божа ласка, товаришів-серденят зустрінемо.

Микишка вкинув мобільний за пазуху. Кивнув – підемо.

Трійця

Київський Поділ ще багатий на щурячі кутки. Поряд із пафосними новобудовами – стара та давня архітектурна розкіш. По ранжиру. Якій пощастило потрапити до списку пам'яток, тій – реставрація. А іншим... На підфарбований фасад глянеш – чисто стара повія на заробіток налаштувалася. А як затягне в арку-горлянку та викине у внутрішньому дворіку – то отут вам і справжній старий Поділ. Облуплені стіни, дерев'яні веранди, персональні сходи-драбини до помешкань на другому поверсі, сарайчики з поламаними дверима, огірки упереміж зі страшенно красивими ружами під єдиною на увесь двір вишнею. І крім знаних кожним житцем дворіку котів ніхто не сміє по тій красі товктися. Навіть щури, бо, хоч житці і вчать котів за щурами ганятися, ті однаково тут царюють.

Справжні хазяї незбагненно дорогих подільських нетрів зазвичай здають їх в оренду, а самі скніють у сучасних багатоповерхівках десь на Оболоні чи Дарниці. І намагаються не сумувати, дивлячись з вікна десятого чи двадцятого поверху на щільне нагромадження сірих будинків-сталагмітів десь на Оболоні чи Дарниці. Оку важко знайти красу в тому гешталті. Тим більш коли ти виріс на Подолі, де золоті куполи церков вищі за дахи будинків. Фролівський монастир, Покровська церква, Богородиці Пирогощі, Миколи Притиска, Іллінська, Христо-Воздвиженська, дзвіниця церкви Миколи Доброго, Набережно-Микільська та Різдва Христового, де Кобзаря відспівували... А над ними – Андріївська. А в повітрі – Божа благодать від передзвону. А під ногами земля з ясною пам'яттю. Її спогадами проростають дерева, дихають кам'яні стіни. Справжні хазяї незбагненно дорогих подільських нетрів мріють забагатіти, щоби повернутися сюди ще до того, як від старого Подолу не лишиться й сліду.

Дратівливій від самотності та клімаксу перукарці Ліді двадцять сім квадратних метрів на другому поверсі давнього будинку на Костянтинівській перепали від

бабусі, царство їй небесне. Ще за царя тут хазяйнував купчик, після революцій розміщувалися установи, а після Великої Вітчизняної будинок заселили трударями. Пристойне житло на одну небідну сім'ю відчайдухи перекроїли на кілька крихітних, але суверенних територій. І щоби можна було потрапити до власної оселі на другому поверсі не через спальню сусіда, спорудили у внутрішньому дворіку дерев'яну веранду і попрорубували з неї двері до своїх помешкань. Гарно вийшло! Принаймні коли перукарка Ліда демонструвала потенційним квартирантам переваги крихітної бабусиної оселі, то завжди вмощувалася у плетене крісло на веранді й замріяно зітхала:

– Сама б жила... Вийдеш з кімнати... На веранді сядеш... Космос! А здаю ж – за копійки.

Наприкінці серпня дві тисячі сьомого на Лідин космос спокусився студент «Політехніки» Саня Макаров. Переступив поріг... Ховайсь! Кімнатка метрів п'ятнадцять, кухня – і п'яти нема, на семи, що лишилися, – і туалет, і душова, і комірчина, і навіть коридорчик. Уміли повоенні люди городити.

Поки Саня шукав слова, щоби ввічливо відмовитися, Ліда добивала аргументами:

– А веранда! І ти – один... Це якби вас двоє було, тоді б – тіснувато, а так...

Саня вирішив пожити з місяць і зорієнтуватися: а раптом Лідин космос не звузить, а розширить його горизонти. Та за тиждень Ліда привела на Костянтинівську Гоцика. Склала руки на грудях.

– Совість маеш? – спитала Саню.

– Клянуся! Сміття викидаю щодня, – не зорієнтувався той.

– Що сміття! У нас люди – сміття! – кивком на Гоцика. – Бачиш? Жив собі хлопець, навчався, куток винаймав... За гроші! І що? Хазяйці в голову стукнуло – і хлопець на вулиці. А якби зима?

Невисокий худорлявий Саня глянув на кремезного Гоцика, подумки поставив хрест на забаганці спати, розкинувши руки. І ноги. Точно знав, що далі скаже Ліда. Але ж не здаватися без бою.

- Так. Зима... Це холодно... Але до зими ще... - боронився.

- З тобою поживе трохи, - перебила Ліда. Додала: - Нормально! Це якби вас троє було, тоді б - тіснувато...

Так Саня Макаров і Гоцик дістали новий досвід і пізнали, що то воно таке - спати удвох на одному проваленому дивані. Гоцикове тіло займало дві третини лежбища. Неабиякий аргумент. До того ж він вивчав філологію в Київському університеті і як майбутній філолог одразу запропонував Макарову:

- Нащо нам зайві звуки? Я - Гоцик, ти - Макар. О'кей?

- А як тебе називає мама? - поцікавився інтелігентний механік Макаров.

- Гоцик! - відрізав той і заспокоїв Макара: - Не бійся. Я - броня. Тепер на нашу територію і комар не залетить.

- А як же тебе з попередньої території витурили?

- Та нізвідки мене не витурили. У гуртожитку тирлувався, більше не хочу.

Тижні зо два Макар з Гоциком пристосовували свої космоси для співіснування у двадцяти семи квадратних метрах плюс веранда. Результати надихали. Крім незручності спати разом і різних розмірів одягу і взуття, що вважається нездоланною перешкодою для спільного студентського проживання, бо нащо такий сусід по кімнаті, коли ти в його джинси не влізеш, їм обом було по двадцять, вони обидва четвертий рік навчалися у столиці, любили однакові пиво, кіно і музику, шалено вболівали за київське «Динамо», дуже поважали кросівки «Nike» і команданте Гевару, ненавиділи метросексуалів, а не вбивали їх тільки тому, що купили одну на двох туалетну воду «CHIC for men» від Кароліни Геррера.

- Де ці виродки з полірованими нігтями, а де Геррера! - виправдовувався Гоцик, надміру поливаючи себе спільним придбанням.

На третій тиждень дійшли до суті й поклялися: якщо Макар приведе на Костянтинівську дівчину, Гоцик ночуватиме на лавці у будь-якому з найближчих

скверів. І Макар зробить те саме, якщо якась наївна дівка погодиться, щоби Гоцик давив її своєю масою.

– Треба знак вигадати, – міркував Макар. – Можна чіпляти на двері стикер із запискою. «Ходу нема», «Тобі у сквер!» чи «Йес!»

– Дурня! – сказав філолог.

– Або малювати на дверях хрести. Чи зірочки. Маркером. Кожна дівчина – як збитий літак. Тобі синій маркер, мені – червоний. Ми пам'ятатимемо наші перемоги.

– Ліда нас повбиває.

– Тоді замикатися зсередини! – не здавався Макар.

Одного теплого жовтневого вечора Гоцик вставив ключа у двері й аж просяв – двері були замкнені зсередини, а значить, у Макара сьогодні врешті – дівчина плюс секс. Гоцик намірився крикнути у замкнені двері щось оптимістичне, але згадав, як тиждень тому вони з Макаром були на футболі і після влучного удару Мілевського він так бурхливо порадив за улюблене «Динамо», що Макар не втримався на лаві, смикнувся і впав спиною назад.

– Мовчу! – прошепотів. Навшпиньки по веранді до виходу.

Сів на лавку у дворику, запалив «Прилуки»... і вирішив у сквер не ходити. Краще під вишнею у дворі перекантуватися. Переваг – до біса! Макарові ж доведеться під ранок двері відімкнути, дівчину випустити, і тоді він, Гоцик, роздивиться її на власні очі, а коли згодом Макар брехатиме: «Ноги – від шиї, груди – п'ятий розмір, очі з поволокою, темперамент звірячий» та іншу дурню, він, Гоцик, безбожно жорстоко поверне Макара у сувору реальність, бо точно знатиме, звідки ростуть ті ноги, наскільки затягнуть ті груди і скільки туману в тих очах.

– Ні! Не піду до скверу, – порадив уголос. Затягся. Аж з арки у дворик – Макар.

Гоцик підскочив.

- Макаре, у нас... - і цигарка з рота випала. - Ти... Звідки?

- Наші збиралися в гуртожитку... Нова забава - трохи сексу із заплющеними очима... А що?

- У нас двері зсередини замкнені. Я думав, ти з якоюсь...

- Та ні. Мені й гуртожитських експериментів поки що вистачає.

- Так у нас двері зсередини замкнені!

- Може, ти ключ криво вставляв?..

- Погано ти мене знаєш, Макаре! У мене нічого криво не буває.

- А хто ж...

Гоцик - брови догори:

- Гайда з вулиці у вікна глянемо.

Пішли. Глянули. Горить у вікнах.

- Може, Ліда припхалася? - видав найбанальнішу з версій Макар.

- А навіщо двері замкнула?

- Виселити нас хоче.

- Тоді б за два місяці наперед гроші не брала.

- Що робитимемо?

- Двері ламатимемо! - вирішив Гоцик.

Дурне діло – нехитре. Повернулися у дворик. По веранді на другий поверх. Біля дверей стали. Гоцик розмахнувся... Макар зойкнув, вхопив його за руку.

– Чекай! Не можна двері вибивати. Ліда...

– Точно.

Гоцик демонстративно прокашлявся, зігнув руку в красивому жесті й обережно постукав у власні двері.

– Панове, чи хто там є! Ви нас чуєте? Відчиніть! Бо ви ж мене не знаєте...

– Чому так ввічливо? – здивувався Макар. – Щоб не налякалися?

Гоцик рукою – не відволікай.

– ...бо якби ви мене знали, у вашому мозку викарбувалося б навіки: територія Гоцика – свята і недоторканна. І кожного, хто на неї зазіхне, чекає довготривала...

– Просто тривала – не гірше! – докинув Макар.

– Я філолог! Мені видніше, – відрізав Гоцик. І далі: – ...чекає довготривала, пекельно мученицька, жахливо страшна і по-бузувірському винахідлива на тортури...

– ...смерть? – здогадався Макар.

– Кара!

– Круто! – визнав Макар.

– Я філолог, – нагадав Гоцик і ще раз стукнув у двері. – Гей, на борту! Чуєте чи зовсім оглухли?

За дверима – ні гу-гу. Гоцик налився люттю. Як лупоне по дверях. Раз! Другий! Двері встояли, а квота стара веранда під ногами пішла – наче брижі на воді.

– Не бісися! Досить! Не вистачало ще, щоби веранда завалилася. Треба щось інше придумати. – Макар відтяг Гоцика від дверей.

Всілися на дерев'яну підлогу веранди навпроти дверей. Закурили. А тут – стиць, моя радість. Сусідська баба Роза свої двері відчинила, на веранду вийшла та як загорланить:

– Як же ви всі мені остогиділи! І стукаєте! І грюкаєте! І вдень! І поночі! І вчора! І зараз! І... – вичерпалася.

– Розо Сигізмундівно! Ми вас кохаємо! – крикнув Гоцик, підскочив і ще раз лупонув по власних дверях. – Пустіть нас переночувати, бо нашу печеру окупувала якась тварюка!

– Я її не люблю! – перелякався Макар.

– Мовчи, – наказав Гоцик. І бабі Розі: – То як?

– Ах ви ж паскудники! – не на жарт розсердилася старенька. – Як же ви всі мені остогиділи! Дали би мені автомата, я б вас усіх одним патроном!

Від бабиного крику одна за одною почали відчинятися інші двері, і Макар із Гоциком з подивом дізналися – на другому поверсі крім них і баби Розі живе купа народу.

– Розо Сигізмундівно! – спокійно сказав лисий дядько у великих окулярах. – Я вас порішу без жодного патрона! Йдіть уже спати! П'ять хвилин для прийняття добровільного й усвідомленого рішення, а потім я за себе не відповідаю!

– Люди! Де біда? Де? – випурхнула зі своєї орендованої нірки довгонога білявка з мотивацією матері Терези. – Я можу викликати МНС. У мене з учорашнього вечора є прямий телефон їхнього міністра.

– Я так і знала – ти заплатив за життя у клоаці! – Пишна жіночка років сорока роздратовано глянула на компанію і дала ляпаса худому чоловіку, що виник поруч із нею.

Макар штовхонував Гоцика.

– Пішли. По пиву...

А не п'ється пиво під вікнами власного, хай і тимчасового, дому! Макар із Гоциком видудлили по пляшці, закинули тару за спину і знов попхалися до дверей. На веранді – тихо. Сплять сусіди. Добре, коли є де спати!

– Пішли до моїх у гуртожиток, – запропонував Макар.

– Нізащо! – буркнув Гоцик. Припав вухом до дверей. – Що ж за падлюка там засіла?

– Йдемо! Зранку зателефонуємо Ліді, хай пояснить...

– Ні, Макар. Ти як хочеш, а я на веранді лишуся. Колись же ця гадюка виповзе. Двері відчинить, а я – хрясь! У пику!

– Тоді лишуся, – повівся Макар на ймовірне шоу.

Розляглися на веранді. Перед очима – зірки, як мрії.

– Спиш? – запитав Макар.

– Щоб я здох! – затявся Гоцик.

До ранку – змерзли як зюзі, скурили дві пачки «Прилук» і набралися люті.

Годині о сьомій у дверях Макарової з Гоциком оселі ворухнувся ключ і зсередини хтось спокійно зробив два оберти. Макар чомусь злякався і заціпенів. Гоцик по-звірячому вигнувся, поплазував до дверей.

Двері відчинилися. На веранду вийшла рудокоса, тонка, аж дзвенить, дівчина років сімнадцяти. Очі блакитні – розріз нетутешній. Шкіра прозора. Біла спідниця до п'ят, на шиї – плеер, у вухах – навушники. Мабуть, добу не знімала. Музика їй у вуха замість гримання у двері.

Солодко потягнулася. Побачила Макара з Гоциком, посміхнулася – от дивні, один зіщулився, другий розпластався біля дверей. І що тут роблять?

– Привіт! – ім.

Хлопці розгубилися. Макар махнув долонею, мовляв, привіт, подивився на Гоцика. Гоцик зомбовано рячився на білу спідницю. Майже уявки програмував себе: «Біле – добро. Зло білим не буває. Біле – беззахисність. Це... Йо! Не можу я її в пику! І пики в неї немає. Що робити?» А щось же треба... робити. Гоцик підвівся, старанно звів брови, тицьнув пальцем у двадцять сім квадратних метрів за спиною дівчини.

– Ми тут живемо.

– Ні! – розсміялася. – Тут живу я!

– А ти хто? – не втримався Макар.

– Люба, – знов посміхнулась.

За годину тіснилися у напрочуд чистій кімнатці й утрюх дивувалися надзвичайній кмітливості перукарки Ліди, яка зі снайперською точністю привела Любу на Костянтинівську саме тоді, коли Макара з Гоциком удома не було.

– Я без грошей. Заплатила за два місяці наперед. – У Люби був той самий аргумент лишитися тут, що й у Макара з Гоциком.

– Що ж! – сказав бувалий Макар. – Два місяці поживемо разом.

– Диван мій! Наркотиків тут не буде. На матюки – табу, – встановлювала правила Люба. – І я повішу на стінку постер із Геварою.

- Гевара... не заважатиме, - напружено погодився Гоцик.

Розсміялася.

- Та не сумуйте, голото! Я вам теж не заважатиму. Рідко буватиму.

- Чому? - зацікавився Макар.

- Академія... Я в Могилянці навчаюся. Підробляти треба, бо за житло сама платити хочу. - Підхопилася. - Пішли зі мною!

- Куди?

- Київ роздивлятися! - З очей захват наївний. І хоч Макар із Гоциком давно визначили для себе життєво необхідні місця столиці і намагалися не ходити задурно туди, де особисто їх нічого не чекало, раптом головами закивали - можна, можна, за ніч на веранді виспалися нібито, ранок сонячний, час ноги розім'яти. А що у виші йти... А що виші? Куди вони подінуться?

З Костянтинівської повз Житній ринок, обложений приїжджими селянами, як гланди ангіною. Торби порозкривали, копійчину на свіжому повітрі вторговують, бо у павільйоні за торгове місце гарно платити треба, а де його взяти? «Картопелька, картопелька...», «Грибочки, пані...», «Скуштуйте хрону! Язика обпечете. Чи вам лагідного? Є, е...», «Віники, торішній гарбуз ще добрий, квашена... О-ой! Нема нічого! Складайтеся, люди!» Ага! Значить, хтось узрів погон міліцейський. Картопельку в торбу, торбу на спину, за рiг, звідти - тьху ти, прости, Господи! Це ж і не міліціонер зовсім. ДАішник, здається, а для нього всі, хто без керма, не існують. Назад до ринку. Торби порозкривати. «Картопелька, картопелька...»

Люба захвилювалася, тицьнула у ряди торб:

- Я ніколи не буду так жити! Ніколи! Вивчуся, стану незалежною, куплю квартиру в центрі, малу машинку, буду працювати, працювати, працювати! Зароблю багато грошей... Якщо вже жити в цій країні, то в центрі. Сюди стікаються кращі. Тільки тут і можна пробитися...

– Сюди стікається тільки бабло, – хмикнув Макар. На Любу глянув. – Звідки ти... дитя мрій?

– Хіба не однаково?!

– Макаре, зав'язуй з географією, бо вб'ю! – спокійно констатував Гоцик.

Макар розсміявся:

– Гоцик, Гоцик... Для тебе стараюся. Чи ти вже кинув вираховувати місця, де народжуються справжні українські патріоти?

– Є такі окремі місця? – здивувалася Люба.

– Нема... – зізнався Гоцик. – Є окремі часи, що народжують патріотів... На будь-яких територіях. Так виходить.

Біля Фролівського монастиря зупинилися – Люба зачарувалася. Усе стояла і дивилася на старовинні маківки. Перехрестилася, прошепотіла щось тихо. На хлопців глянула, усміхнулася – куди тепер?

Ясна річ – на Андріївській узвіз. Он він, ллється на Поділ від Андріївської церкви. Нормальні люди зверху вниз Андріївським спускаються, а Люба з Макаром і Гоциком наверх почимчикували.

– Тут Булгаков... Ой, які хустки! Ви малювати вмієте? А я трохи можу. Янголят з крильцями. Бруківка яка розбита... Давайте заприсягнемось тут і зараз... – Очі сяють, Макара і Гоцика за руки вхопила. – Коли станемо багатими і шанованими, зробимо щось на згадку про себе. От, приміром... Вирівняємо бруківку на Андріївському.

– Нереально. – Макар.

– Що? – не зрозумів Гоцик.

– У нашій країні нереально бути одночасно багатим і шанованим, – пояснив Макар. – Ці два поняття взаємовиключні.

– Ми будемо першими, – вирішив Гоцик.

– Та ви що?! – Люба ім. – Уже є такі. Взагалі усі багаті поділяються на розумних і жирних. Розумних поки менше, але вони є.

За тиждень на Костянтинівську з розвідкою навідалася перукарка Ліда. Зуб поклала б на холодильник, що хлопці плюнули на її нахабство і з'їхали, а їй – гроші з трьох і одна квартирантка-чепуруха.

Із такими підбадьорливими думками Ліда постукала у двері.

– Любочко! Ти вдома, дитино?!

Замість Любочки свої двері відчинила Роза Сигізмундівна.

– І як же ви всі мені остогиділи, осточортіли і набридли! – завела. – Лідо! Коли ти вже грошей наісися? Га? Трьох виродків – мені під старий бік! Дайте автомата! Дайте! Я їх усіх постріляю! Одним патроном!

– Що?! – перукарка розгубилася. Сильніше кулаком у двері. – Квартиранти! Ви є чи як?

Відчинив Гоцик. Посміхнувся. А голос – невблаганний.

– Лідо! У нас за два місяці наперед... – нагадав. – І ми тебе не запрошували.

Біда, біда! Перукарці од прикрощів та жахливих підозр аж дихавку забило.

– А ну пропусти! – кинулася на Гоцика. Відштовхнула. Усередину.

Ой бабусю, глянь з небес! Червоний твій килимок – на підлозі. На килимку – дівка з хлопцем у самих трусах. Ні, не у самих... Ще у футболках. Лопаять піцу, книжки гортають і в ноутбук заглядають. Дзуськи! Ліда у таке нізащо не повірить. Щоб – у трусах... книжки читати!

- Здрастуйте вам, - обережно. - А що це ви...

- Заліки! - Макар.

Люба книжку відклала, шмат піци - Ліді.

- Будете?

- А що це ви... Килим на підлогу кинули. А накурили! А пляшок...

- Пиво! - Гоцик з-за Лідиної спини.

- І як же ви тут оце втрюх?.. - не втрималася. - Де спите? Разом на дивані?

- По черзі. - Гоцик.

- То й добре. Утрюх - нормально. Це якби вчотирьох...

Гоцик глянув Ліді у вічі, запропонував:

- Спробуй...

- Та ні! - знітилася перукарка. - То я так... Образно. Двом хлопцям краще, щоби дві дівчини поруч були, а не одна...

Ушилася за мить. Гоцик упав на килим поруч із Любою і Макаром, поклав голову дівчині на голі коліна і сказав:

- Любо! А ніхто ж не повірить, що ми навчилися не хотіти одне одного...

- Особисто мене чиїсь думки не турбують, - вставився Макар. - А от що робити із власними?

- Мовчіть, голото! - розсміялася.

Макар із Гоциком навчилися визначати Любин настрій уже за кілька днів після її появи на Костянтинівській.

– Голото! Вар’яти! Cheeky beggars! Bastards амбітні! Ми – кращі! Це місто буде нашим! – вигукувала весело, вриваючись у двадцятисемиметровий космос, і хлопці знали – у Люби все гаразд.

Їм здавалося, у неї взагалі не буває похмурих днів. Сумку з ноутбуком і книжками кине, на раз-два від плити вже смачно пахне, одяг покидає, до ванної, звідти гукає: «Дивіться, усе не зжеріть! Мені лиште...»

– Тебе пани не годують? – ковтав слину вічно голодний Гоцик.

– Щоби я після них недоїдки збирала? Переб’ються! – на ходу переодягається, на ходу їсть. До дверей. – Не сумуйте, голото!

Макар наказу не слухав, сумно дивився Любі вслід і, коли вона зникла з двадцятисемиметрового космосу, скептично кривився:

– Геніальний план! Тричі на тиждень мие підлогу в жирних і сподівається тим розбагатіти...

– Контакти з жирними можуть бути корисними, – захищав Любу Гоцик. На відміну від дівчини, яка впевнено поділяла багатих на розумних і жирних, Гоцик усіх багатих вважав жирними, але блювати від того не збирався. Гоцик взагалі вирізнявся міцною психікою.

Люба теж спершу подумала саме про корисні контакти, коли після трьох тижнів безперервних пошуків підробітку однокурсниця Гізела крадькома тицьнула їй візитну картку агенції з добору прислуги і просила про це нікому не говорити, бо агенція належала Гізелиній мамі, а пишатися цим у демократичній Могилянці було справою, з одного боку, ризикованою, з іншого – клопіткою, бо відверто бідних спудеїв в академії вистачало і кожен шукав додаткову копійчину. Люба поклялася мовчати і того ж дня помчала у розкішний офіс на Печерську.

Схожа на фарфорову ляльку Гізелина мама пригостила Любу кавою, перерахувала професійні якості, без яких неможливо стати доброю прислугою, –

психологія спілкування, диплом кухаря, курси з етики та естетики, спеціальні навички з догляду за розкішними одягом, килимами, антикваріатом і меблями, ще щось кінологічне, педіатричне – і запитала:

– Чим з перерахованого можете похвалитися?

– Каву варю... неперевершено! – хоробро видихнула Люба. – Усього іншого навчуся.

Лялькова голова Гізелиної мами захиталася – ні, ні, ні. Люба відсунула від себе чашку з холодною кавою і гаряче:

– Дайте мені шанс. Клянуся, якщо хазяї поскаржаться, ніколи не потурбую вас вдруге. Гізела казала... ви...

Згадка про доньку прикрістю відбилася на обличчі матері. Розгорнула діловий блокнот, хвилин десять вибирала кандидатуру потенційного роботодавця, врешті записала адресу на чистому аркуші і простягнула Любі:

– Сьогодні о четвертій. Не запізнюйся.

За чверть до четвертої Люба стояла перед суворим консьєржем розкішної багатопверхівки у «Царському селі» на Печерську і, поки той зв'язувався з хазяями, підбадьорювала себе категорично: такі контакти точно стануть їй у пригоді. Може, роботодавці оцінять, що дівчинка з провінції з першого разу вступила до Києво-Могилянської академії. Може, їй вдасться зарекомендувати себе не тільки як підлогомию, пилозбирачку і посудоскладачку. Може, вони оцінять її інтелектуальний рівень і захочуть...

– Одинадцятий поверх, – сказав консьєрж. – Обслуга дзвонить два рази. Не переплутай.

– Дякую! – усміхнулася азартно.

Життя радувало. Розрізнені плани, як шматки смальти, склалися в один великий оптимістичний вітраж. Вона у Києві. В академії. Навчання дається, дах над головою є, а тепер буде й робота, щоби самій за нього платити.

З радості тричі натиснула на кнопку дзвоника.

– Все зрозуміло! Ти тупа. – З порога на Любу прискіпливо дивилася огрядна жінка років п'ятдесяти з маленькими хижими оченятками.

– Ой! – розсміялася Люба. Плечима знизала. – Я згадала... Треба було два рази. Доброго дня, – додала.

– Паспорт принесеш, ідентифікаційний код, довідку від лікаря-інфекціоніста. – Жінка вже йшла вглиб великої оселі, тикала пальцем праворуч і ліворуч. – Тут підлогу натирати. Там під диваном іноді лишаються іграшки Кінга. Це сусідський той-тер'єр, який іноді приводить до нас свою хазяйку. Іграшки треба мити у мильному розчині і насухо протирати бавовняною серветкою. У вітальні починаеш із підлоги, а вже потім переходиш до посуду...

– Мене звати Люба, – не втрималася.

Жінка зупинилася. Зміряла дівчину зневажливим поглядом.

– Я не питала.

– Вам же треба якось до мене звертатися... – знітилася.

Жінка всміхнулася без добра. Смикнула за руді коси.

– Руда. Я зватиму тебе Руда. Прибери волосся.

Люба скрутила волосся на потилиці.

– А мені як вас звати?

– Хазяйка!

Ну, стерво! Звісно, гидке пузате стерво, а п'ятдесят баксів за один прихід справно платить. Тричі на тиждень з четвертої до дев'ятої вечора Люба з таким

завзяттям вичищала хороми у «Царському селі», що й хазяйка здивувалася.

- Що ти все либишся, як дурна?

Люба знизала плечима і вирішила обійтися без одкровенень.

- Можу не посміхатися.

- Не посміхайся, - наказала хазяйка.

Увечері, витративши половину заробітку на харчі для всієї компанії, Люба сиділа на килимку двадцятисемиметрового космосу на Костянтинівській і зі сміхом розповідала про жирне життя «Царського села». Ні, вона ще ніколи не бачила такої нудоти. По всіх стінах - тільки хазяйчині портрети тридцятирічної давнини. «Я зовсім не змінилася! Ні! Це не пластика, це гени...» Манікюр чи візит до косметолога - подія дня: хазяйка збирається довго, мов на церемонію коронації. Окрема справа - спілкування зі стилістом, який, за офіційною версією, добирає хазяйці одяг, взуття й аксесуари. Такий собі Только з творчим псевдо Токо Моно. Хлопцю років тридцять, у сини їй годиться, а вона зачинається з ним у спальні й, мабуть, гвалтує без сорому. А він, дурний, терпить, бо після спальні - кава і гроші. Нібито за добір того таки одягу. А око сіпається. Ідіотські телефонні розмови: «П'ятсот тисяч баксів на шопінг - цілком пристойний подарунок...», «І це вернісаж? Від картин тхне не мистецтвом, а трудовими долонями!», «Завтра запросіть журналістів - я скажу щось про соціалку»... «Ні, це паті пройде без мене! Чому, чому?! Там буде хвойда Віта Челядинська. І взагалі, я чекаю на дитину!»

- Вона вагітна? - спитав Гоцик.

- Яке?! Їй років сто! - розсміялася Люба. - А у її чоловіка погані очі. Риб'ячі. Він спеціально кладе гроші у непримітних кутках... Перевіряє, чи візьму.

- Про стиліста знає? - зацікавився Макар вдачею жирних.

Люба знизала плечима.

– Хочете прикол? Хазяйка вважає, що «Чорний квадрат» написав Малер, а Малевич – то такий маловідомий композитор. Принаймні коли вона обвішувалася діамантами, щоби сяяти у філармонії, то збиралася на Малевича.

– Забашляе, їй і Малевич зіграє. Устане з труни і зіграє, – докинув песиміст Макар.

– Вони жалюгідні й нікчемні, – підвела риску Люба. – Я ніколи не буду так жити. Ніколи! Це смішно.

За два місяці стало не до сміху. Люба повернулася з «Царського села» роздратованою і приголомшеною. Показала Макару і Гоцику поколоти пальці: хазяйка спеціально розкидала під меблями голки. Якщо голка лишиться, значить, Люба у цьому місці підлогу не мила.

– Я її на шматки порву! – визвірився Гоцик, а Макар уже підхопився громити жирних.

– Ні, братчики... Не треба, – безпорадно.

Так Макар із Гоциком дізналися, що у веселій азартній Люби теж бувають похмурі дні.

– Плюнь на них, – порадив Гоцик.

Вона раптом усміхнулася.

– Гей, голото! Не вистачало, щоб ми через жирних депресували. Будьте ви людьми, зваріть Любі кави, бо у Люби пальчики болять! Коли ми станемо багатими, жирних не буде. Тільки розумні. Повірте мені.

– Маєш аргументи? – спитав Макар.

– Звичайно, – на повному серйозі. – Ідеологію споживання винищать закони фізики. Жирні просто луснуть. Залишаться тільки розумні.

Розбурхалися. Півночі просиділи в тісній кухоньці. Шкода, що осінь з веранди вигнала. На веранді до ранку мріяли б. Обпікали губи гарячою кавою, серця – гарячими думками. Під ранок позасинали на килимку.

За день Люба знову зібралася у свої найми. Макар і Гоцик не повірили: невже?! Спочатку відмовляли, потім намірилися з Любою йти, а винахідливий Гоцик навіть запропонував свої шкіряні рукавички – про всяк випадок. Люба посміялася: не треба, і без рукавичок впорається. І тоді Макар вирішив використати останній аргумент.

– Не ходи, бо скурвишся, – сказав. – Звикнеш до того, що тебе можна принижувати. Ти задля цього у столицю припхалася? Чи, може, просто придурюєшся, що зневажаєш жирних?

Люба вже сумку з робочим одягом склала. Зупинилася. Руді кучері на потилиці закрутила.

– Мене столиця не скурвить. Я до Києва їхала, у вагоні всю ніч не спала, сама собі поклялася: що не по мені – то не для мене.

– І підеш?! – не повірив Макар. – Гордість у жменю і підеш?!

– Вже пішла! Не сумуйте, голото! – вискочила на веранду. На годинник у мобільному глянула: запізнюється. І – бігом.

За десять хвилин до четвертої – на місці. Привіталася до консьєржа. З усмішкою. Той аж у віконце визирнув – от дурна, спину гне як проклята, ще й радіє.

Три рази натиснула на кнопку дзвінка, що було виключним привілеєм стиліста.

– Ой! Вибачайте! – роздратованій хазяйці з посмішкою.

За пилосмок вхопилася. По вітальні. Біля крісла присіла, з десяток голок у нього встромила і далі – ніби нічого не сталося.

– Ти добре прибирай, руда. – Хазяйка зайшла до вітальні. – На твоє місце сотня охочих!

Люба всміхається і головою киває, мовляв, чую, чую... Хазяйка здивовано на дівчину глянула – якась не така, як завжди. Треба буде ще голок накидати, аби цінувала... Подумки похвалила себе за винахідливість і... впала стокілограмовим тілом у крісло.

– А-а-а-а-а... – як різана.

Консьєрж почув. За серце вхопився. Кого ріжуть? Такий благополучний будинок.

– А-а-а-а-а...

Люба кинула пилосмок посеред вітальні.

– І тільки спробуйте поскаржитися. Тоді ваші фотки з Токо Моно по всіх газетах розішлю! – збрехала безжально жорстоко.

– А-а-а-а...

– Ага! – сказала Люба і пішла до дверей. Відчинила – перед нею консьєрж переляканий. Усміхнулася. – «Швидку» викличте. Хазяйці зле.

– А сама? – простукотів зубами консьєрж.

– Звільнилася врешті...

За п'ять хвилин напружені лікарі «швидкої» ховали посмішки в куточках губ, клали боком товсту пані на носилки, кидали обережні зацікавлені погляди на предмети розкішного інтер'єру.

У приватній клініці скористалися випадком і за вилучення кожної голки нарахували, як за окрему операцію. При цьому відшукали слушну аргументацію про унікальність випадку і, на відміну від лікарів «швидкої», зуміли втриматися від реготу. Кінець кінцем, на те є ординаторська.

Надвечір у окрему палату приватної клініки, більше схожу на люкс п'ятизіркового готелю, обережно увійшов поважний чоловік пані. І хоч лікарі

намагалися підготувати його до екзотичного вигляду дружини, видовище перевершило їхні обережні натяки: пані лежала на боку, блищала голим задом, розфарбованим коричневими йодними цятками, і глухо стогнала. Поряд стовбичила вимуштрувана медсестра, щохвилини змащувала цятки свіжим йодом. Чоловік не втримався, розреготався.

- Що сталося?

- Пішов ти під три чорти! - процідила пані.

...Так Люба втратила перший підробіток і здобула перший конкретний досвід спілкування з жирними. Про одне шкодувала - як Гізелі в очі дивитися. Та якось в академії Гізела сама зазвала Любу в кав'ярню, вручила конверт.

- Що це? - Люба обережно розгорнула конверт, дістала сто п'ятдесят баксів.

- Мама передала. За останній робочий день тобі не заплатили. Плюс подвійна компенсація за наглу втрату роботи, - насупилася. - Але нічим більше допомогти не можу.

Люба знітилася.

- Гізелко... Ну не сердься. Так вийшло... Я не змогла там більше працювати...

- Мама так і знала. Вона... хотіла твоїх роботодавців красиво здихатися. Щоб перейшли до іншої агенції. Та вони... дуже впливові. Просто так їм відмовити - нереально. - Зітхнула. - Тепер - усе клас. Ти зробила неможливе - вони перекинулися на іншу контору з добору прислуги.

Люба згадала вираз обличчя хазяйки у нашпигованому голками кріслі, усміхнулася, торкнулася тонкими поколотими пальцями гарячої чашки.

- Гізелко... Передай мамі - я дістала неймовірне моральне задоволення... від роботи.

Може, перукарка Ліда і сама курила «Прилуки», любила команданте Гевару, світле пиво і київське «Динамо»? Може, так само ненавиділа метросексуалів, хоч і чепурила їх щодня у своїй перукарні? А як інакше пояснити, що звела до купи трьох людей з однаковими смаками, уподобаннями і поглядами на життя? Коли за два місяці Ліда прийшла до квартирантів за черговою порцією грошей, із потаємним розчаруванням констатуючи, що це – кінець її афери з потрійною платнею за куток на Костянтинівській і зараз студенти врешті скажуть їй усе, що про неї думають, трійця без зволікань заплатила наперед, а велетень Гоцик тільки й попросив подушку і ковдру.

– Сьогодні ж! – зраділа Ліда. Перерахувала гроші – ні, не менше! І студенти сяють як мідяки. Може, шведську сімейку зорганізували?

За достовірною інформацією звернулася до Рози Сигізмундівни.

– Як же ви всі мені... – почала було старенька, але Ліда так виразно зиркнула на неї, що бабця перейшла до діла: – Добрі діти. Люба мене смаженою картоплею пригощає. І морозивом. Ночами – як миші. Мабуть, сплять, якщо вдома бувають. А розумні... Поки тепло було, всядуться на веранді з цигарками та кавою... І про політику, і про життя, і про макарони із сиром...

– Макарони? – підозріло знітилася Ліда.

– І про любов! – додала старенька зі значенням.

Розмови про любов почалися з того, що Люба довго сміялася, коли Макар із Гоциком повідали їй про клятву ночувати у скверику, якщо хтось приведе на Костянтинівську дівчину і замкнеться зсередини.

– А замкнулася ти, Любо! – сказав Гоцик. – Сама із собою...

– Ах ви ж збоченці ненормальні! – Люба скік Гоцику на спину, руками шию обхопила. – Задушу обох і буду тут сама розкошувати!

– Ми до того, що ти теж можеш... – пояснив Макар. – А ми у сквер...

– Ні! У сквері холодно, – зметував Гоцик. – Зима на носі. У метро можемо...

Люба Гоцикову шию відпустила.

- Та ні. Не треба... У мене з цим не все так просто...

- Нетрадиційні уподобання?

- Дурні ви! - засміялася. - Я - Любов... Мене без любові - немає... Нащо мені голий секс, коли мене там не буде... До того ж у мене грандіозні плани на найближчі кілька років. І ніякі голки мене не зупинять. Не хочу розпорошувати сили: спочатку навчання, кар'єра, а потім - любов...

- Нормальний хід, - погодився Макар. - Пацани люблять незалежних. З досвідом.

- Життєвим? - не зрозуміла Люба.

- Сексуальним. Для нормального хлопця цнота - ознака провінційної забитості. От, приміром, я таких остерігаюся. Раптом перелякається чи викине щось дурне - почне плакати чи, навпаки, здуріє од радості.

Люба якось дивно на Макара глянула, знітилася. Заходилася прибирати речі - і книжки їй не на місці, і чашки по всій кімнаті розкидані. Гоцик зітхнув, взявся допомагати. За одну чашку вдвох вчепилися.

- Любо... - раптом Гоцик їй. - Ну... Ти ж не хочеш сказати, що... незаймана?

Люба видрала чашку з Гоцикових рук, бровки насупила.

- Ви розумієте... Розумієте... - розхвилювалася, з надриком. - Розплакатися чи, навпаки, літати од радості можна лише від любові, а не від сексу.

- Складно, а тому - неприродно, - завважив філолог Гоцик.

- Про всяк випадок знай, ми на сквер «підписуємося», - додав механік Макар.

- На метро, - уточнив Гоцик. - У сквері лавки снігом позамітало.

Тієї зими нещадно мело. Найперше – вимело геть усі гроші з кишень трійці. Люба заклала у ломбард ноутбук, збила ноги у пошуках нової роботи, яка залишала б час і на навчання. Макар у гуртожитку так завзято перевіряв ступінь сексуальної розкутості однокурсниць, що одного разу джинси і кросівки знайшов, а гаманець – ні. А Гоцик програвся. Спустив на ігрових автоматах усе, що мама-заробітчанка з Португалії надіслала.

– Бо дурний! – сам собі поставив діагноз і першим знайшов вихід: – Час політиків потрусити.

У розвідку сам пішов. Студенти-найманці упереміж із пенсіонерами- найманцями мерзли на гарячих точках столиці – біля Кабміну, Верховної Ради й у партійних наметах по всьому місту. Гоцик покрутився серед синіх від морозу носів, знамен і агітаційної літератури, вициганив порозмахувати партійним прапорцем, закріпленим на довгому китайському вудлищі, отримав за те п'ятдесят гривень і повернувся на Костянтинівську вкрай розчарованим.

– Ті, що мерзнуть, найменше заробляють, – бідкався. – А до тих, хто ними керує, фіг доберешся.

– Наймися роздавати рекламні листівки у метро, – запропонував Макар.

Гоцик зиркнув на нього обурено.

– Я схожий на лузера?

Забрав у Макара вовняну шапку, у Люби – довгого смугастого шарфа і знову попхався одноосібно політику штурмувати.

Найближче скупчення партійних наметів – на Контрактовій площі. Гоцик був посунув до синьо-білого, бо ще здалеку унюхав запах міцної кави, якою грілися двійко хлопців, та раптом побачив біля вкритого снігом білого намету енергійну тітку років сорока з подвійним підборіддям і у норковій шубі. Тітка одночасно розмовляла по мобільному, жестом шикувала кількох студентів, що тупцювали поруч, а ногою ще й підсовувала ближче до намету стос агітаційних листівок з намальованим кулаком. Гоцик побачив кулак на листівці, згадав команданте Гевару і пішов на білий намет.

Тітка саме закінчила базікати по мобільному, доштовхала до намету листівки, відіслала кудись студентів і дістала з сумки пачку сигарет. Гоцик клацнув дешевою запальничкою перед тітчиним носом і сказав:

- Якщо ви у цій партії, я теж туди хочу. Запишіть...

Тітка пропустила повз вуха грубі лестоці, зате оцінила привабливу кремезну фігуру і майже фізично відчутну харизму потенційного однопартійця. Розправила плечі. Задерла голову догори – друге підборіддя щезло – і кокетливо посміхнулася Гоцикові.

Тієї ночі Гоцик на Костянтинівську не повернувся. Макар і Люба до ранку набирали номер його мобільного.

- «Абонент поза зоною... поза зоною»...

- Може, підемо пошукаємо? – запропонувала Люба, коли по Костянтинівській проїхав перший трамвай.

- Сам піду, – Макар їй. Прикрив біляве волосся бейсболкою: вовняна шапка не повернулася разом із Гоциком.

Тільки й устиг, що на веранду вискочити. Гоц! А верандою Гоцик суне. Сяє. Важкі пакети руки відтягують.

- Їсти хочеш?

- Де тебе носило, придурку?! Ми всю ніч не спали. – Макар перш за все скористався тим, що у Гоцика були руки зайняті. Шапку з його маківки стягнув. Поверх бейсболки собі на голову натяг.

А Гоцик сміється:

- Я теж всю ніч працював, як папа Карло. Пішли, Макаре... Зараз будемо їсти, аж поки не луснемо.

На веранду Люба вискочила.

- Гоцику! - повисла йому на шиї.

А Гоцик знай сміється:

- Чуєте? Я у партію вступив.

- У яку? - не здивувався Макар.

Гоцик плечима знизав.

- У партію бабла... Першу партію свого бабла майже всю розтринькав на хавку.

Того дня у виші не пішли. Розтрощили Гоцикові пакети з харчем просто на килимку посеред кімнатки: ковбасу червоною ікрою заїдали, пивом запивали, чорний шоколад на потім відклали.

На голодний шлунок - мріяти б. А понаїдалися... Закурили.

- За ніч зробив політичну кар'єру, - вихвалявся Гоцик. - Розказую... Її звати Марта. Прикольне ім'я. Подумки я назвав її Мартазаврою.

- Чому? - спитала Люба.

- Ну... По-перше, стара та давня, як динозавр. По-друге... Розляглася на мені - ворухнутися не міг. Ще й вимагала, аби я їй потилицю чухав. Уявляєте? У неї такий сексуальний пунктик. Люди, я просто очманів! Але це - нічого. Мені з нею у концерти не ходити. І психіка у мене міцна, як сто горіхів, - витримаю. Секс - це природно. Правда? Тим більш з такими бонусами.

- Якими? - зацікавився Макар.

- Мартазавра - помічниця якогось крутого дядьки- парламентаря. Відповідає за агітацію в Києві. Учора до вечора допомагав їй гроші по точках розвозити. За це

отримав... – Гоцик замовк, усміхнувся. – Триста баксів. Секс з Мартазаврою. І вкрав двісті баксів з мішка.

– З якого мішка? – не зрозуміла Люба.

– Гроші ж у мішку були. Мішок грошей. Уперше бачив... – Гоцик одним ковтком спорожнив пляшку пива. – Це не кінець, друзі. Поки я Мартазавру маю, матиму й усе інше. – Глянув на Макара з Любою. Плечима знизав. – Що? Мав закріпити успіх. Конкуренти не сплять.

– Гоцику, це огидно, – скривилася Люба.

– Не огидніше, ніж голодувати, – відрізав Гоцик.

Та за три тижні обов'язковий секс упереміж із політичними балачками так виснажив філолога, що він не придумав нічого кращого, ніж заявити коханці, що його політичні уподобання більше не дозволяють йому сіяти своє сім'я на ворожій території навіть за умов пристойного гонорару.

– У тебе є політичні уподобання? – здивувався Макар, коли Гоцик повернувся на Костянтинівську із червоною од ляпасу щокою і з гордістю заявив, що готовий знову позичити у Макара вовняну шапку, а у Люби шарф, щоби пошукати приробіток поза політикою.

– Мусив брехати, – потер щоку Гоцик.

– Людей без політичних уподобань не буває, – докинула Люба, бо вивчала соціологію в Могилянці і за слова відповідала.

– Справді? – засмутився Гоцик. – От біда... – Запропонував: – Наша печера буде територією без політики. Без географії. І без економіки.

– Він анархіст, суб'єктивіст, екзистенціаліст і взагалі – голота! – сказала Люба Макару, спостерігаючи, як Гоцик моститься спати на килимі посеред кімнатки.

– Здається, я його люблю, – Макар їй.

– Я теж, – погодилася Люба.

– Хоч обожнюйте! – кинув ім виснажений Мартазаврою Гоцик. – Але тут політики не буде. Ця дурна політика зіпсувала мені головну природну радість, крім поїсти.

– Так виходить, що за радість треба боротися, – перебила Люба Гоцикове намагання заснути.

– А я не проти! – завівся той. – Думаєш, лише ти приїхала до Києва, щоб вирватися з країв, де сіре – не модна тенденція, а стиль життя? Ні, люди, я скніти не збираюся. Отримаю диплом, знайду грошовиту роботу, заберу маму з Португалії і розводитиму коней. А що? Я люблю коней. І тее... бруківку на Андріївському запряглися підрівняти. Купа справ.

– Та ви що – сліпі? Чи геть дурні?! – Макар аж почервонів од прикрощів. – Отямтеся. Нічого нам тут не світить. Я закінчу універ і поїду.

– Додому?

– З України.

– А тут хто лишиться?

– Ті, кому на Україну начхати, – Макар люто.

– А тобі не начхати? – Люба.

– Не начхати. Наша влада – одна величезна вонюча Мартазавра. Притисла нас своєю масою і дрючить з ранку до ночі без передиху. А за те, що ми не хочемо, щоб нас дрючили, дрючить із подвійною завзятістю. Я – проти. Я поїду. Які можуть бути перспективи, якщо ти стоїш раком і підставляєш зад?

– Ми не підставляємо зад! – наївно зауважила Люба, бо вивчала соціологію в Могилянці за розумними книжками. Власний досвід згадала. – Ми підкладаємо голки під їхні зади.

– Любо, Любо... – зітхнув Макар. – Дитя мрій... Думаеш, твоя колишня хазяйка після голкотерапії подобришала? – Замовк. – Знаєш, хто проклинає тебе зараз найсильніше? Нова служниця.

Люба замислилася. Вмостилася на килимі поруч із Гоциком.

– Ну, щось же треба робити... Ми ж для чогось народилися саме на цій землі.

Макар всміхнувся. Вмостився на килимі поруч із Гоциком з іншого боку.

– Гоцик уже поборовся...

Гоцик зітхнув:

– Аби мені терпіння... І не таке старе тіло під боком. Люди, кажуть, за одну виборчу кампанію на «ферарі» заробляли.

– У якій партії? – спитала Люба.

– У будь-якій... – відповів Гоцик і накрився ковдрою з головою.

Люба всміхнулася.

– А я вірш написала.

– Про партію? – не врубався Макар.

Люба – римою:

– Тонка гілка без коріння не живе і не всихає,
Соловейко, птах веселий, наспівавшись, відлітає.
Розкажи мені, Всевишній, як живеться на чужині?
Чи у веселоощах радіє, а чи сумно там пташині?
Бо як так легко летіти від зими, що на Україні,

То чи варто в теплім літі смутком серце їй щемити?

Гоцик відкинув ковдру і нервово:

- Про що були ці вірші? Ні, мені просто цікаво! Як філологу- коневоду.

- Мені не подобаються «солов'ї», які люблять свою землю з безпечної відстані.

- Я можу з'їхати! - образився Макар. - Лишайтеся на пару, патріоти.

Не жартував. Почервонів. Підхопився з килима, заходився речі у рюкзак кидати. Гоцик зітхнув - прощавай, сон. Підвівся. Ухопив Макара рюкзак, смикнув до себе. Подивився Макарові в очі - ти чого? Макар насупився.

Гоцик знову зітхнув:

- Дурне діло - патріотів шукати. Я вже пробував. У мене інший принцип: я українець. Тобто - воля плюс секс і гарно попоїсти. Нормальна життєва політика. - І Любі: - Чого завелася? Ми з тобою Макару диктувати не будемо. А може, я разом із ним кудись подамся... І тебе прихопимо. Га?

- Маслоу, Любо! Чи у Могилянці не вивчають теорію Маслоу?! - Тепер уже Макар завівся. - Фізіологічні потреби, безпека, соціальна приналежність... А ще що? Згідно з Маслоу, в кожній людині п'ять базових життєвих цінностей! А я тобі нагадаю - повага з боку суспільства і самореалізація. Базові! І де тут моя «база»?

- Я знаю досить багато випадків, коли люди після навчання... - вона непевно.

- Любо, я механік і то розумію, - психанув Макар. - Є система, і є винятки. Системні правила встановлює держава. Винятки - це те, що відбувається всупереч правилам. Так? І що маємо? Молодим тут нічого не світить - це система. Деякі досягають високих стандартів - це виняток. Ти пропонуєш мені усе це полюбити?

- Давайте зробимо свою державу! - запропонував Гоцик.

- Тобі - до Рози Сигізмундівни! - смикнувся Макар.

Гоцик руками розвів – з якої це радості?

– Тобі ж бійці з автоматами знадобляться, – Макар йому. – Перестріляєте вдвох усіх, хто буде проти вашої держави. Одним патроном.

– Стиць! – розсміявся Гоцик. – Я ж не з Розою державу створюю, а з тобою і Любою, тварюко ти невдячна!

– У нас і так своя держава, – раптом тихо і проникливо сказала Люба. – Ну от чого ви такі песимісти? Скоро весна. Весною легше дихається. Весна, як любов... Навіть жирні добрішають.

Макар видихнув і відвів очі.

Навесні Люба знайшла нову роботу.

– Могілянку кинула? – спитав Гоцик.

– Та ні. Мамі обіцяла, що за хату сама платитиму. Й одежинки треба якоїсь прикупити.

– Надягай мої джинси, – запропонував Макар.

– А коли ти працюватимеш, як з ранку до ночі знай трясешся – і те не встигаєш, і се ще не вивчила?.. – Гоцик їй.

– Вночі.

– Здуріла?

– Любо, ти ж не... – перелякався Макар. – Чуєш? Зупинись. Я забираю назад усі свої слова про правила і винятки... Ти вивчишся і станеш успішним соціологом. Я це відчуваю... На рівні підсвідомості... Ти – ще той виняток! Хрест на пузі! А хочеш... – Замовк. – Хочеш... Я піду працювати. Ми з Гоциком разом підемо. – На Гоцика: – Чого мовчиш?

Той непевно мотнув головою. Люба усміхнулася:

– У нічному клубі прибиратиму. З шостої до сьомої ранку.

– Цілком вписується у правила, – сумно завважив Макар Гоцику о пів на шосту ранку, коли за Любою зачинилися двері.

– Що ти все скиглиш, мати твою... – штовхнув його Гоцик і повернувся до Макара спиною. – Дай доспати.

Уже за тиждень, коли Люба готувалася до заліку, просиділа до ранку і на роботу не встигала, підмітати нічний клуб замість неї пішов Макар. А потім – Гоцик. Ну не втрачати ж Любі роботу через ті заліки? Годинку підлогу помиєш – і рушай додому з грошима і пакетом недоїдків.

Життя на Костянтинівській уперше після Мартазаври знов стало ситнішим. Гоцик навіть став подумувати про те, аби вкотре випробувати долю на ігрових автоматах, Макар після бурхливих сексуальних оргій у гуртожитку подарував дівчатам пляшку «Мартіні», а Люба купила класні джинси.

Одного весняного ранку, коли бруньки на деревах набубнявіли, як губи після поцілунків, і розкрилися, як губи для чергового поцілунку, Люба повернулася з клубу додому, стала над килимом, на якому рядком спали Гоцик із Макаром, і розсміялася:

– Гей, голота, братчики... Чуєте? – молола. – Макарчику! Гоцику, слоняро! Та прокидайтеся, вар'яти падлючі!

– Любо, ти мене плутаєш! – пробуркав із килиму філолог Гоцик. – Як ми голота, то в тебе крильця за спиною, а як братчики – тобі зле. Навіщо ти – усе до купи? Так зрозуміло було...

– Вона закохалася, – навмання поставив діагноз Макар.

Люба розкинула руки і впала на килим – просто на Гоцика з Макаром.

– Я закохалась! – кричала і цілувала хлопців у неголені щоки. – Макаре! Гоцику! Голото, чуєте? Я закохалась...

– То нам у сквер забиратися чи як? – Гоцик спросоння.

– Так, – сумно погодився Макар. – У сквері вже тепло.

– Не треба у сквер. У нього є все, та це не головне. Він найкращий.

– Ого! Та він крутий! – Макар.

– Він старий! – Гоцик.

– З'їдеш? – Макар Любі – у вічі.

– З вами буду. Поки що...

Макар вибрався з лежбища на килимі, почвалав на кухню.

– І куди ти? Куди? – лунав за спиною Любин голос. – А радіти? Треба радіти...

– Я радію, – сумно відказав Макар з кухні.

...З того весняного ранку в двадцятисемиметровому космосі на Костянтинівській оселилася осінь. Зістарила й без того давні стіни, закоптила чайник у кухні, як сухе листя, розкидала по килиму Макарові та Гоцикові речі, а тим – однаково. Чого прибиратися, як Люба рано-вранці з дому вилітає і тільки пізно ввечері повертається? Сміється, щебече щось щасливе й дурне, вкладається на дивані і засинає із замріяною посмішкою на вустах. Де буває, що робить? Ані пари з вуст. Знай всміхається. Добре, що не плаче.

Гоцик і не торкнувся б віника, та Макарові врешті набридло переступати через Гоцикові кросівки посеред кімнатки, тож одного разу він заходився прибирати. Зібрав пилюку, порозкидав речі по кутах, рюкзак свій почистив, а коли витрушував з кишеньок крихти тютюну, на підлогу випала рожева пігулка екстазі. Макар пам'ятав, як вони напилися у гуртожитку, а одногрупнику Вітьку Дрозду здалося замало. Зателефонував комусь, і за п'ятнадцять хвилин компанія

хапала з пластанки рожеві пігулки, щоб уже божеволіти до вереску, без тям и обмежень. Макар тоді вихопив одну і сховав у рюкзак. Без тям – це не про Макара.

Гоцик повернувся на Костянтинівську якраз тоді, коли Макар майже закінчив прибирати. Здивувався.

– Можу відчинити вікно і провітрити кімнату, – запропонував допомогу.

– Пішов ти! – навіть не образився Макар.

– Думаю, сьогодні Люба повернеться рано, – припустив Гоцик.

– З чого б це? За місяць кохання не закінчується... Тільки починається.

Того дня Люба дійсно повернулася рано, насмажила картоплі й цілий вечір відбивалася від запитань Макара і Гоцика.

– Як можна розповісти про любов? – сміялася. – От я кажу – ми йдемо вулицею... І що? Як пояснити, що можна просто йти вулицею чи загубитися серед натовпу, говорити про щось незначне і неважливе чи взагалі мовчати і знати – навкруги нікого! Ні вулиці, ні дерев, ні людей. Тільки ми. І це відчуття не порушить ніщо – ні галас, ні шелест листя, ні сигнали автівок.

– Складно, а тому неприродно, – насупився Гоцик.

– Давайте спати, голото! – обійняла його. – Диван мій.

Уранці Макар і Гоцик прокинулися одночасно. Глянули на диван: спить Люба – руді кучері на подушці, усмішка на вустах. Гоцик тихесенько вкинув у сумку залікову книжку і конспекти – о дев'ятій іспит, а до універу ще треба доїхати. Макар проводив його жестом підтримки – кулак догори: тримайся, Гоцику! – обережно пробрався в кухню. Надто довго товкся – стару заварку вилив, хоч ніколи чай зранку не пив. Кинув, поліз каву шукати. Потім чогось знову до заварника. Укинув каву. Матюкнувся. Вимив заварник від кави. Схопив «Прилуки»... Фільтром у зуби. Та що за фігня?! Чого метушиться? Може, тому що

Люба спить, а зазвичай прокидається раніше за них і летить назустріч своєму коханню...

- А мені однаково, - сам собі пошепки. Запалив.

- Гей, голото. Ти чого?

Обернувся. На порозі Люба стоїть.

- Не поспішаеш... сьогодні? - Макар їй.

- Ні...

Макар напружився. Дивно. Що це з нею? І голос такий... збентежений. Знову до заварника потягся. Люба у кухні біля вікна вмостилася, на зелену вишню дивиться.

- Саню.... Я зараз... - Голос затремтів. Макар кинув клятий заварник, чогось застиг на місці й не дивиться на Любу. - Санечко... Я зараз скажу тобі дуже дивні слова, але ти...

Макар злякався. І здивувався, бо той нелогічний переляк застигав його у геть незрозумілих ситуаціях, коли б, здавалося, боятися нема чого. Пригадав, як вперше побачив Любу на порозі їхнього космосу на Костянтинівській. Тоді теж - серце у п'яти. І з якої радості?

- Сань... ти мене чуеш?

Макар кивнув. Люба обернулася до нього.

- Поможи мені, - надто швидко. Наче милостиню просить.

Макар злякався ще більше.

- Звичайно, Любо. Які питання.

Люба раптом підхопилася, вхопила Макара за руку, потягла до кімнатки.

– Та кинь той заварник!

– А допомагати в чому? – розгубився Макар. Став посеред кімнати. Люба закусила губку і прошепотіла:

– Я... Мені потрібен сексуальний досвід...

– Що? – У Макара волосся дибки. – Любо... Ти себе чуеш?

Дівчина вхопилася за руде волосся, обмотала навколо шиї. По кімнатці заходила. На підлозі – подушка. Вона її ногою – геть.

– Гей! Любо! Що з тобою? – Макар їй.

Зупинилася. В очі йому.

– Я люблю... Я жити без нього не хочу. Розумієш?

– Ну, нормально...

– Я не хочу, щоб він знав, що я... незаймана. Розумієш? Я боюся... Боюся, що налякаю його. Чи сама налякаюся. Оці ваші слова... про провінційну забитість... Я ж не знаю, як воно... Ти би... міг...

У Макара перед очима попливло.

– Ні, ні, – замотав головою. – Ти здуріла. Ти дурна, Любо! Дурна і не лікуєшся.

– Санечко... – руки простягнула. Макар відсахнувся і вискочив у кухню. За заварник ухопився, кави накидав, на вогонь. Хай хоч щось звариться. Цигарку з пачки дістає, а пальці тремтять.

...На плиті википала кава, чорною рікою лилася з заварника на вогонь, шипіла, лопалася великими чорними бульками, випаровувалася. Тільки коли вона остаточно загасила полум'я і кухня заповнилася запахом газу і перегорілого кавового зерна, Макар отямився, вимкнув плиту і врешті почув з кімнати тихі схлипи. Опустив голову. Застиг біля вікна.

- Ну дурна... Ну дурна... - спустошено.

Чогось знову згадав той жовтневий ранок, коли рудоволоса Люба вийшла на веранду і посміхнулася, побачивши його з Гоциком. Як він мляво махнув їй рукою, мовляв, привіт. Як не спав на старому килимку, прислухався до рівного Любиного дихання, що йшло від дивана. А ворухнутися не смів, бо Гоцик обов'язково прокинувся б чи просто штовхнув би Макара під бік, мовляв, спи вже, не рипайся. А так хотілося обернутися, глянути на сплячу дівчину, побачити трохи розтулені вуста, руді коси на білій подушці. У такі хвилини Макар заплющував очі й уявляв собі сплячу Любу.

- Ну дурна, - прошепотів.

У двадцятисемиметровому космосі на Костянтинівській утворилася чорна діра. Мов кава на плиту пролилася і застигла у коридорчику, роз'єднала невидимою безоднею навпіл. У кімнатці плакала Люба. Макар безпорадно товкся по кухні. Ні. Із ким завгодно. Навіть з Розою Сигізмундівною. Тільки не з Любою.

Закурив. Не йде. Викинув. «Тільки не з Любою» - у скроні. Скільки часу билосся - звідки взнати. І тільки коли пальці припекла чергова цигарка, Макар раптом зрозумів, що не чує Любиних схлипів. Німо у кімнатці.

Макар видихнув, пішов безоднею коридорчика.

- Любо?..

Дівчина скрутилася на килимку посеред кімнати. Як покинуте кошеня. Дивилася на хороброго Гевару на стіні, усе притискала коліна до грудей.

- Любо... - Макар став на порозі, очі відвів. - Ну... Я не можу.

Вона – ані пари з вуст. Ото наче прибило дівку камінням до землі, наче лежить і вже не підніметься ніколи. Макар брови звів, задумався. Обережно по кімнатці два кроки до свого рюкзака. У кишеньках пошарудів, дістав пласку рожеву пігулку.

– Ну... Добре. Давай. Ось екстазі... Проковтні... Нелогічна радість і енергія дії забезпечені. Упіймаєш кайф і... по- швидкому...

– Ні, ні... – головою захитала, а очей від Гевари не відвела. – Що ти? Ні...

– Ну... Добре... Я зараз... Ти... зачекай. Добре?

Вона від Гевари на Макара – ти тепер мій герой? Видихнув і побіг геть. Купив пляшку горілки в гастрономі, пару презервативів на касі. Подумав і купив ще якийсь «опохмелін». Касирка глянула на товар, не втрималася, іронічно пхикнула:

– Краще купи їй шоколадку!

Макар презирливо скривився – тобі яке діло?! Ухопив пляшку, засунув презервативи з «опохмеліном» у кишеню і побіг на Костянтинівську.

Люба сиділа на килимку, напружено спостерігала за Макаром. Макар приніс з кухні дві склянки, поставив на килим поряд із пляшкою горілки і сказав:

– Нап'ємося. Щоби потім нічого не пам'ятати...

– ?..

– Перевірено, – Макар непевно.

Кивнула. Макар видихнув і взявся за пляшку. Люба ще тягнулася рукою до повної склянки, а Макар вже заковтнув порцію і наливав собі вдруге.

Не розмовляли. Люба випила склянку, мотнула головою – ого! Більше не зможу! Макар їй жестом – спокійно, все буде добре. Собі – втретє. Хитнувся. Люба на нього з подивом – та ти що? Він третю за комір. Видихнув. На спорожнілу пляшку зиркнув – трохи лишилося. Хотів учетверте прикластися, очі підвів. Люба сиділа на килимку і непевними рухами стягувала через голову футболку.... Макар задихнувся, опустив голову – перед очима килимок різнобарв'ям мерехтить. Заплющив очі. «Дідько, що я кою?» – подумав. Впав на килим і поплазував до Люби.

Безсонними ночами, хоронячи мрії між густим хропінням Гоцика і рівним диханням Люби, Макар тисячі разів малював собі нездійсненне – як одного разу Люба гляне на нього не так, як завжди, зашаріється, ховатиме очі, та не знайде притулку, геть розгубиться від того, знову подивиться на нього, ніби вперше побачила, і він прочитає у її очах без слів – слова не потрібні – жадання і... любов. Буде весна. За будь-яких прогнозів – заметіль, спека, нудні дощі – буде весна. Свіже листя і сонце. Відчинене вікно. Біля нього з'юрмляться звуки і запахи – сигнали машин у заторах, говір людей, чадні гази впереміж із запахом свіжої кави і віденської здоби, знайомий голос старенького газетяра: «Свіжа преса» – і пташиний гамір. Буде весна, і він, Саня Макаров, навчений однокурсницями бути одночасно нахабним і ніжним, перш за все торкнеться губами Любиної ніжки, по ній – вище, білу спідницю геть, кров заколотиться у скронях, і він забуде все, чого навчили вправні однокурсниці. Тільки любов шепотітиме у серці.

Макар розплющив очі, побачив білу Любину ніжку – перелякався, протверезів, та шалена жага загасила останню свічку мрій і здорового глузду, кинула Макара на тремтяче дівоче тіло, а у голові раптом промайнула дурна недоречна думка: «Я буду таким, щоби вона цього ніколи не забула. Щоби захотіла повернутися до мене. Потім...»

– Благаю, швидше... – почув Любин шепіт. Замотиляв головою – авжеж...
Поспіхом, поспіхом.

Забуті презервативи так і лишилися у кишені Макарових брюк.

За розчиненим вікном двадцятисемиметрового космосу на Костянтинівській буяла весна. Не вимріяна, нереальна, ефемерна – справжня, з сонцем, зеленим листям, сміхом, короткими спідницями, автомобільними заторами і запахом

свіжої віденської здоби, та ще ніколи у житті Макару не було так огидно і гірко. Він стояв у кухні біля обгорілого заварника, намагався пригадати усе, що сталося лише мить тому, але, як не силився, нічого, крім раптового Любиного зойку і власних сліз, що попри логіку враз залили очі, згадати не міг.

Вона тремтіла?.. Так. Здається, тремтіла і ховала очі. Він намагався бути ніжним і обережним, хоч від горілки і відчайдушного бажання, здається, це не дуже й вийшло. Потім він сів на килимку. Хотів виправдатися, сказати щось на кшталт «Тут немає правил, Любо. Просто будь собою, і все вийде», але Люба раптом скрутилася, як кошеня, і він зрозумів – треба йти геть, бо якщо вона зараз гляне йому в очі – оце і буде повний гаплик. Підвівся непевно, смикнув до себе одержину, заховався у кухні. За п'ять хвилин грюкнули вхідні двері. Пішла? Макар обережно зазирнув до кімнатки – нікого. Тільки недопита пляшка горілки на килимку.

– Де Люба? – спитав Гоцик, коли після іспиту повернувся на Костянтинівську і застав п'яного у мотлох Макара, що допивав другу пляшку горілки.

Макар знизав плечима і впав на килимок.

– Так тобі й треба, свиня ти! – сказав Гоцик. – За те, що без мене напився.

Відібрав у Макара недопиту пляшку, розлігся на килимку поруч із Макаром.

– А що святкував?

– Я – покидьок. – Язик у Макара ледь совався, але Гоцик розібрав.

– А я про що... – погодився і видудлив залишки горілки.

До вечора протверезіли, попхалися на футбол, після програшу «Динамо» наздогнали гнівний хміль пивом, зголодніли як звіри.

– Пішли додому, – запропонував Гоцик. – Може, Люба щось наварила.

Макар відвів очі, знизав плечима – пішли.

Того дня Люба не повернулася. І наступного...

За тиждень про те, що Люба не покинула космосу на Костянтинівській, свідчили лише її речі, акуратно складені на двох полицях шафи. Макар із Гоциком матюкалися крізь зуби, але прибирати по черзі клуб не перестали. І все брехали адміністраторові клубу, що у Люби сесія.

За два тижні на календарі зачервоніло літо. Хлопці й не помітили. На душі – зима. Як з'явилася – ледь не вбили.

- Чи ти дурна? – кричав Гоцик. Од люті – щелепи ходором.

- Не треба...

- Де тебе носило? А зателефонувати?.. Мені чи Макару?.. Кеби не вистачило? А якби...

- Досить, голото... Я відсилала СМСки...

- Чи ти дурна? Чи тобі на нас... – аж замахнувся.

Плюнув, дверима грюкнув – на веранду. Вискочив, наче повітря з двадцятисемиметрового космосу висмоктав. Тільки й лишилися у кімнатці – Люба, мов гірка сльоза, і Макар очі ховає. Серце зупиняється, дихати неможливо, а йому би очі підвести та на Любу глянути. Не зумів. Голову опустив.

- Телефон вимкнула... На роботу не ходила...

- Ви і там були? – чує.

Наважився. На Любу – хмари важкі перед очима.

- Де ми тільки не були...

Губку закусила, очі ніби й не сліпі, а збоку глянеш – невидюща. Коліна підігнулися. На килимок сіла, коліна до грудей.

– Сань... Знаеш, навкруги стільки людей...

Макар для годиться кивнув, мовляв, звичайно, помічаю... Люди навкруги.

Задки, задки... На веранду вискочив. Гоцик куриє.

– Кидай і пішли до неї, – сказав. – Щось у тій голові перемкнулося.

Були часи. Були... Втрюх у кухні одночасно їли, пили, навчалися, співали-танцювали. Люба біля плити у навушниках – па-па-па... Гоцик з чашкою чаю їй у такт – па-чікі-тікі-па! Макар з ноутбуком біля вікна бутерброд шматує, ноги простягнув аж до плити. І – нічого! Місця ще – досхочу. А нині мов колючки у повітрі. Тісно. Так-сяк стільці до столу поприсували, повсідалися, колінками одне одного штовхають. Тісно. Пиво відкоркували. Не допомогло.

– Ну, досить! Не дратуйтеся, голото! – Люба руде волосся навколо шиї обкрутила, всміхатися намагається, а воно їй зараз...

– Залишишся чи за шмотками? – спитав Гоцик.

– З вами буду. Поки що... – непевно. Очі – додолу.

Макар проковтнув хвилювання.

– А що твоє кохання? Скінчилося?

– Ні! – завелася. – Так багато стало думок. Чуєте? От свобода... Як же нам потрібна свобода! Щоби ні під кого не підлаштовуватися. Ну, з Гоциком – усе зрозуміло. Його жодні кайдани, майдани, правила й обмеження не втримають. Гоцик сам собі – свобода. А ти, Макаре... Ти відшукаєш правила, які тебе задовольнять, і там...

- А чому про нас? - не зрозумів Макар.

- Тому що я думала, думала... Ясне ж слово - свобода... А кожен у нього - свій зміст, і це ж - плутанина... І у чому мій зміст? Моя свобода?

- Зрозуміла? - зацікавився багатозмістовністю слова філолог Гоцик.

Киває.

- Моя свобода - дивна. Не хоче чужих кайданів. Власні собі викувала.

- Теж новина... - похмуро хмикнув Макар.

Не затрималася. Макар із Гоциком мовчки спостерігали, як без сорому роздяглася, побігла у крихітну душову, хвилин зо п'ять поплескалася, вискочила у рушнику, відшукала білу спідницю, вскочила у неї, наверх - футболку. До дверей.

- Скоро повернуся.

- Сьогодні? - Макар їй услід.

Зупинилася у дверях. Пішла в кухню. На хлопців глянула, усміхнулася. Кивнула - авжеж!

До кімнатки побігла.

- Щось шукаєш? - гукнув Гоцик з кухні.

- Вже знайшла... - Око у бік кухні скосила - не йдуть? Обережно дістала з кишеньки Макарового рюкзака пласку рожеву пігулку, заковтнула без води, вискочила геть.

Гоцик зітхнув, штовхнув порожню пляшку.

- Пиво скінчилося...

Макар – наче чекав.

– Пішли, пішли... – підганяє Гоцика, а сам уже у кросівки вскочив.

Костянтинівська світилася ліхтарями, неоновими вивісками й автомобільними фарами. Поодинокі перехожі... Хоч і центр, а не людно. Макар із Гоциком намірилися до набережної. Там великий «Фуршет», завжди є світле пиво... Аж попереду – біла спідниця. Зупинилися. Ніби терміново прикурити треба. Вдивляються.

Люба стояла на перехресті та знай озиралася. Вийняла з кишені мобільний... А дзвонити – не дзвонить. Може, час дізнається? Так і є. Глянула, сховала телефон у кишеню, поглядом по вулиці і засвітилася – від рогу прямо на неї мчало розкішне «мазераті». По гальмах! З «мазераті» вийшов красно неголений хлопець років двадцяти з лишком, джинси порепані, сорочина баксів на п'ятсот тягне. До Люби. Обійняв. По рудому волоссю долонею провів. На вушко щось прошепотів.

– Макаре, наша Люба злигалася з метросексуалом, – сказав Гоцик без добра.

– Класна тачка, – відповів Макар. У очах вісімки з номера «мазераті» плигають, як суцільна гнітюча нескінченність.

Ніч без зірок

Набережною в бік Печерська мчало «мазераті». Люба усміхалася на сидінні поруч із водієм, тим самим красно неголеним хлопцем років двадцяти з лишком, і якби Макар із Гоциком були зараз поруч, то нарахували б у хлопця принаймні три, на їхній погляд, недоліки – по-перше, він був не просто вродливим, а вродливим по-нетутешньому, наче прилетів з іншої планети, по-друге, нелогічно молодим, як на власника дорогої тачки, по-третє – і це головне! – від хлопця пахло тією самою туалетною водою від Кароліни Геррера, яка давно скінчилася у Макара з Гоциком.

Люба мружила очі від тисяч вогнів, що мчали на «мазераті» і миттєво зникали позаду.

– Максє... – розсміялася. – Чому мчимо? Це ж наш час... Він пролітає... Я навіть не встигаю...

– Батьки чекають, – відповів Макс, не відриваючи від дороги погляду. – Мама, мабуть, приготувала свій фірмовий пиріг. Знаєш, чому він фірмовий? – розсміявся. – Вона просто не вміє пекти нічого, крім яблучного пирога.

Вона вдихнула глибоко, очима навкруги нервово.

– Така ніч... А ми мчимо. Мчимо, та недвижні. Сидимо і летимо вперед. Яка дурня! А ще я так хочу пити!

Макс на Любу крадькома.

– Дарма ти нервуєшся. У мене чудові батьки. Вони сподобаються тобі.

Попереду пішохідний міст. Побачила, розсміялася.

– Сподобаються? Певно. А з мосту можна побачити «Царське село». Зупиниш? Не можу сидіти. Так хочеться пити... Нап'юся води і стану відвертою. Ніч одкровень.

– Любо... Кинь хвилюватися. Ми недовго.

– Зупиниш на хвилинку?

Макс натиснув на гальма. «Мазераті» так різко зупинилося біля пішохідного мосту, що двійко однакових, мов близнюки, «деу» перелякано шарахнулися вбік.

Макс обернувся до Люби, провів пальцем по гарячій щоці.

– Господи, Любо! Ми ж дорослі люди, а ти хвилюєшся, наче перед іспитом.

Розсміялася. Затулила обличчя долонями. Відняла, облизала язиком сухі губи. Очі блищать.

– Пішли на міст. Побачимо дім твоїх батьків, і я розповім одну історію. Не можна відкладати.

З автівки вискочила.

– Пішли. Одній не можна. Одна помру.

Побігла до мосту.

– Любо! – гукнув Макс із салону.

Не почула. Тільки біла спідниця тріпотить.

Кілька хвилин – як Всесвіт. Без кінця і краю. Макс ніколи не розумів: як це – без кінця і краю? Батько намагався пояснювати популярно. Говорив: «Уяви собі, синку, паркан. Ти йдеш і йдеш, а він усе не кінчається. Отак і Всесвіт...» – «На нескінченний паркан дощок нізащо не вистачить!» – пручався малий Максим. І питав: «А Всесвіт – з чого зроблений?» – «З... – замовкав батько, але тільки на мить. – З дуже різних матерій... Цього добра у Всесвіті – через край!» – «Всесвіт зроблений із Всесвіту?!» – жахався малий. А батько уже хвалився матері: «Геній!» І поночі не заглядав у простору дитячу кімнату, де малий Максим великими від незрозумілого жаху очима дивився крізь вікно просто у той незбагнений Всесвіт.

Кілька хвилин – як безкінечність. Люба добігла до середини мосту, припала до огорожі, вдивлялася у печерські пагорби. Макс зітхнув, вийшов з автівки, закурив, пішов до мосту – ніколи він не бачив Любу такою збудженою і схвильованою. Несподівано поряд з автівкою виник чудний дядько, говорив щось, а коли Макс озирнувся до мосту, то не повірив очам – біла спідниця раптом сіпнулася, полетіла у воду і зникла без сліду. Жарти у нас тут такі! Жарти... «Максе, негайно їдь звідти! Ти почув?!» Макс тис на газ, «мазераті» мчало геть від сумнівних забав, і, тільки коли вискочило аж біля Лаври, хлопець отямився і різко натис на гальма.

Мобільний вчасно.

– Рома? Я... Я нічого не розумію. Вона стояла на мості, а потім... я бачив тільки білу спідницю, що полетіла в річку. І все! На воді – жодної хвили. Наче у безодню.

– Припини. Мене інше цікавить. Поряд нікого не було?

– Якийсь чоловік... Приїхав до Києва у справах. Але... Це містика. Що відбувається? Я...

– Максе! Здається, тобі потрібно алібі. Повернися і знайди того чоловіка.

– Навіщо?

Макс кілька хвилин слухав настанови, відрубав зв'язок, тремтячими руками повернув кермо – назад, до пішохідного мосту.

Круглий, як гарбуз, дядько з портфелем-дипломатом і вельветовою торбою прим'яв задом малу травицю під Володимирською гіркою біля трамвайних рейок поряд із пішохідним мостом. Газету розстелив, вмоствився на останні політичні негаразди. З торби – сальця шмат, хліб у руки.

– Чи поісти?

Від набережної до дядька – двійко молодиків у полотняних штанях. Босі, як волоцюжки, сорочки до пупа розстібнуті, мідні хрести на мотузках з ший звисають. І – знай озираються. Не інакше як хочуть без свідків із дядьком розібратися. Дядько напружився, сало у роті зубами до соку стис. Руку до портфеля. За ручку вчепився, і наперед видно – не вагатиметься.

Босі хлопці кроків за десять від дядька зупинилися. Білявий дядька роздивляється, аж шию скрутив. А другий – справжній велетень – вклонився до землі...

– Смачної тобі вечері, світла християнська душе!

- Дякую, - дядько обережно.

- Чи можна у тебе, світла християнська душе, спитати? - велетень далі.

- Питайте, тільки навряд поможу, - дядько ім. - Я не тутешній. Якби не біда, хіба у центр попхався б?

- Центр! - Свиря аж підскочив. Микишці: - Чув, куме? Ми вже у центрі райських кущів!

Микишка Свирю за рукав смик - мовчи! І знов до дядька з поклоном.

- Прости вже нас, світла душа врятована! Щойно прокинулися... Бозна-скільки років обітницю відпрацьовували. У деревах. При корені були. Як звільнилися - зовсім розгубилися. Часом, не знаєш, може, у центрі реєстр який є? Для новоприбулих.

- Ач, хлопці, чого захотіли! Це ж вам не Європа. От я у Польщі працював, так там, скажу я вам...

Свиря сіпнувся.

- То ти ляхам поміч клав? За що ж тобі Господь вічну милість дарував, щоби ти отут тішився?

- Поліціянти вислідили. От вам і реєстр! Там усе по полицках, а тут... Корова моя на наукове поле забрела... Охоронці зарізали і продали. І сміються, сучі діти. Нема на них управи, хоч плач.

Свиря - брови догори.

- Овва! Так тут і худоба є?

- У кого є, а у кого вже немає, - зітхнув дядько. На кумів глянув. - А ви звідки такі чемні?

– Козаки ми. Серденята Дорошенкові. – Свирия носом повів. До дядька ближче ступив. – Ох і запашне у тебе сало, світла душе врятована!

Дядько око хитро примружив: так оці ваші балачки тільки заради мого сала?! Мовчки відламав хліба шмат. На хліб сала – товстим шаром. Їжте, хлопці, тільки відчепіться з дурними розмовами, не просіть закурити, не питайте, де бібліотека чи якась реєстрова управа, бо після таких запитань рука сама боронитися рветься.

Свирия вчепився у хліб із салом обома руками. А не їсть. До носа підніс. О-ой, нене! Слинка тече... А хіба так буває? Вони ж із кумом – духи безтілесні...

– Куме! – до Микишки. – У мене голова від питань розколюється. А от, приміром...

– Підемо, – обірвав Микишка. Дядькові вклонився. – Хай Господь береже тебе у раю, світла душе врятована!

Куми – до набережного шосе, на ходу смачно жували сало з хлібом і все роздивлялися навкруги. І тільки коли ступили на асфальтівку, пішли в бік Лаври, дядько зітхнув із полегшенням і врешті відпустив шмат сала, що увесь цей час міцно стискав у роті зубами.

– Пронесло, – тільки й устиг порадіти, як з виру вогнів, що мерехтіли і стрибали довкола пароплавчиків, переобладнаних під нічні клуби, вирвалися два окремі агресивні вогні. Вони летіли, здавалося, прямо на дядька зі скаженою швидкістю. Дядько з переляку проковтнув сало, підхопився з газети.

– Щоби на такій швидкості... А якщо хтось на дорозі... – стежив за вогнями, що швидко наближалися.

На дорогу глянув – Свирия з Микишкою посеред проїжджої частини спокійно товчуться.

– Хлопці! Хлопці! – загорлав. – Якого біса на дорогу виперлися?! Та біжіть же, сучі діти!

Куми не чули. Сало... Із хлібиною.

– Мені у раю подобається, – з повним ротом розмірковував Свиря.

– А я так собі міркую... – почав був Микишка, і в цю саму мить щось стрімке і тверде, яскраве, як палаюча зірка, пройшло крізь тіла кумів і без зупину понеслося далі.

– Ні-і-і-і! – У дядька при дорозі підломилися ноги. Упав на холодні трамвайні рейки і заплакав.

Куми остовпіли. У Свири з рук випав хліб із салом. Він пхикнув услід хижому чудовиську, підняв дорогоцінну їжу, обтрусив. До рота донести не встиг – чергова автівка промчала крізь кумів, обдавши їх смородом. Свиря закопилвся, вороже глянув навкруги.

– А може, і не дуже подобається... Треба Богові пожалітися. Що це у нього за іроди по райських кущах гасають?

– Я так собі міркую, куме Свиря, пагорбами треба пробиратися... – вирішив Микишка.

Макс тис на газ, хоча геть не розумів – що робить, навіщо? Розумна голова випускника Лондонської школи економіки (LSE) не працювала, наче несподівано вийшла з ладу, ніби вмерзла у велику льодяну кулю і відмовила. Лід потроху танув, голови не відпускав, лився на плечі важкою чорною смолою.

Такі у нас жарти? «Повернися і знайди свідка! До ранку нейтралізуй! Влаштуй у готель, а потім буде зрозуміло, що робити далі!» – кричав у мобільний батьків помічник Рома Шиллер.

Повернися? І де його шукати, того свідка?

Макс крутонув кермом, виїхав на порожню зустрічну смугу поближче до Володимирської гірки і побачив дядька – той сидів на холодних трамвайних рейках під гіркою біля дороги, сльози втирав.

Макс залишив автівку біля узбіччя. Ноги – до дядька, очі – на Дніпро. Зупинився: такі у нас жарти? Міст вилізаний, річка нерухома. Що сталося? І... де Люба? «Максе, швидше! Не вистачало, щоб ще хто-небудь помітив!» – Ромин голос у вухах. Вкотре глянув на тиху воду, пішов до дядька.

Зупинився коло нього, а що казати?

Дядько підвів голову.

– Ти? – очманів. Та з розмаху по щоці – лясь! – Ах ти ж, скотиняко! – Та за грудки. – І хто тебе тільки народив, падло?! – На землю повалив, у шию увіп'явся. – Задушу виродка! Задушу і мертвого до міліції потягну! Що ж це ви, багаті та пихаті, собі тільки дозволяєте? Га? Щоби живу людину...

– Пусти... – хрипів Макс. – Пусти...

Дядько наче отямився – шию відпустив. Сів на землю поруч із Максом. Аж труситься от люті.

– Дякуй, підсвинку, що не хочу гріх на душу брати, а то би... Та вставай уже! Де тут у вас міліція найближча?

– Чекайте... – Макса теж трусило від несподіваного, образливого болю. Ледь від землі відірвався. – Я... Я вас шукав... За що?

– За що?! – дядько підхопився, на дорогу глянув. – Хлопців двоє... Посеред дороги йшли... А ти своїм «жигулем» – на них.

– Це не «жигуль»...

– Та знаю, хай би ви всі на «жигулі» попересідали, падлюки! Ти хлопців збив!

– Чекайте... Да... давайте за... заспокоїмося. – Макса трусило вже балів на сім за дев'ятибальною шкалою. – Які хлопці? Я нікого не збивав. Клянуся! Ну я ж не самогубця! І не кретин. Подивіться на дорогу. Нема нікого. Чисто.

Дядько з сумнівом поглянув на Макса, потім – на дорогу. Проїжджою частиною у бік Лаври рухалися автівки – жодних ознак ДТП. Чисто. Дядько аж сплюнув спересердя.

– От холера! Мабуть, фари ваші сліплять... Таке привиділося...

Макс для годиться низав плечима, мовляв, буває. Торкнувся рукою здушеного горла.

– Вибачай, синку, – знітився дядько.

– Все нормально. – Макса ще трусило. – Я повернувся, бо ви... Ви щось спитати хотіли, а я, здається, обійшовся з вами не дуже... – замовк. – Нерви...

– І у тебе нерви? – дядько на Макса здивовано. – Оце так... Бідуеш? А я думав, ви тут усі ситі... – Хвильку подумав, багатозначно: – А-а-а... Розумію... Дівчина?..

Макс перелякано смикнувся, вкотре оком на Дніпро: нікого. Побіг до автівки, відчинив дверцята.

– Сідайте, сідайте! Організую вам відпочинок у готелі. А зранку допоможу у справах. Ви ж у справах до Києва приїхали?

– Допоможеш? – всміхнувся дядько. – Ти коли від мамчиної цицьки відірвався?

Макс непевно махнув рукою, мовляв, просто повірте, не мучте питаннями, не можу говорити!

– Для мого батька у цій країні зачинених дверей немає.

– Он як. Ну добре. Бери мене під свою опіку. Цілий район тобі дякуватиме, як допоможеш. – Замовк. – А звати тебе як?

– Макс. Максим Сердюк.

– А мене Іваном Степановичем кличуть. Лікар я. Гусько Іван Степанович, – назвався круглий, як гарбуз, дядько ввічливо.

День перший

Максів тато Володимир Гнатович Сердюк завжди святкував найголовніше свято свого життя – День Ленінського комсомолу. Навіть коли це стало немодним, а потім і небезпечним, обов'язково випивав келишок за організацію, яка ще у юності розкрила йому очі і довела на практиці – найприбутковішими у всі часи є посади політичні, а не фахові. Поки трійочник Сердюк двічі на тиждень боксував у шкільній спортзалі, щоби потім на перервах у туалеті без зайвого клопоту вибивати з однолітків копійки на кіно та танці, життя не віщувало ніяких особливих перспектив. Мама – медсестра, тато на заводі слюсарює. Хрущовка двокімнатна, Могамед Алі на стіні супиться, дешеве вино вечорами у павільйоні під гітару. І одні черевики на чотири сезони... А як опинився випадково на комсомольському зібранні, де обирали делегатів на міську конференцію, і ще більш випадково втрапив у коло обраних, бо однокласниця-активістка захворіла, а від школи когось мусили обрати, отут Вовка Сердюк і зрозумів, у яких хащах губляться стежки до успіху. Молоді хлопці-секретарі комсомольських осередків заводів, інститутів, організацій – мов з іншого світу. На службових автівках поприїжджали. Костюми, краватки. Рухи впевнені, розмови зарозумілі. А в очах – тягар державницьких справ: студзагін відправити, хлопців до народних дружин загітувати, несвідому молодь до вступу в комсомол підготувати, на партійних зборах молодіжні проблеми висвітлити... Влада. У цих, років на шість за Сердюка старших, хлопців уже була влада вирішувати за інших. За нього, Вовку Сердюка. Вовка затамував подих, а поряд вихвалялися один перед одним бувалі комсомольські ватажки: один з Куби повернувся, в океані плескався, другий квартиру отримав, третього до Києва переводять.

Вовка Сердюк повернувся додому і перш за все знайшов на географічній мапі Кубу. Могамед Алі десь зовсім поруч. За півроку вчителі вже соромилися ставити Сердюку трійки за неправильно розв'язану задачу з алгебри чи невивчений вірш. Хіба можна, коли хлопець створив у школі команду КВК, вечорами чергує на вулицях, щоб молодші діти не вешталися без діла, очолив шкільну комсомольську організацію і вперше за останні роки відновив у школі тимурівський рух? А Сердюк зрозумів: вигадати й очолити можна будь-що, однаково робитимуть інші. З усіх добровільних комсомольських поневірянь йому

найбільше подобалося чергування у народній дружині: тут без наслідків для себе били морди і вивертали кишені п'яницям, і хай би хоч хто спробував поскаржитися. Та скоро подібний дріб'язок уже не надихав.

На виході зі школи відмінний атестат винахідливого Сердюка розбавляли лише три четвірки, і він без проблем (лише один дзвінок з міському комсомолу) вступив на престижний економічний факультет місцевого інституту. Лесть розумів, про що товчуть на лекціях, – мізки більш серйозними речами забиті: аби не вилетіти з обійми професійних комсомольців, навчився говорити взагалі і ні про що конкретно, з ентузіазмом аплодувати партійному керівництву і завжди мати при собі план заходів. На третьому курсі Вовка Сердюк перевівся на заочне відділення заради посади інструктора обкому комсомолу.

Куба стала ближчою, і Сердюк на мить розслабився. Попереду рівною стежиною та все наверх стелилася красна доля, світ навкруги став ясным і зрозумілим: вступ до партії, квартира, машина, обком, потім до столиці і гроші, гроші, гроші... Гроші і влада. Та одного разу після травневих свят Сердюк з братами-комсомольцями так нажерся, що копита підкосилися і він заснув просто у своєму кабінеті. А коли серед ночі прокинувся од відчайдушних криків, то перелякався на смерть, ухопив у руки важкого, кілограмів на п'ять, бронзового Леніна, що без діла стовбичив на столі, і побіг у те крило обкому, звідки захриплий жіночий голос несамовито кликав на допомогу хоч когось живого.

У кабінеті першого секретаря обкому комсомолу Коноваленка двійко чоловіків без штанів по черзі гвалтували на дивані обкомівську секретарку Соню. В одному інструктор Сердюк із жахом упізнав другого секретаря обласного комітету Комуністичної партії Федора Федоровича Перепечая. Другого Вовка не знав. Може, хтось із перевіркою з центру? А чому не на своїй території? В обкомі партії і кабінети більші, і охорона надійніша. Мову відняло, а треновані боксерські руки не втримали бронзового Ілліча. Той – грюк на підлогу. Чоловіки повернулися до Сердюка, Соня впала з дивана, поплазувала з кабінету.

Другий секретар обкому Комуністичної партії Перепечай натяг штани і наказав:

– Геть!

...Вовка Сердюк чвалав порожніми вулицями до батьківської хрущовки і з усією очевидністю розумів – це кінець. Перепечай – тварюка крута і жорстока. Й

найменшої похибки не пробачає. А тут таке... Ні, якби мова йшла про будь-яку іншу дівчину з обкому комсомолу, Вовка Сердюк навіть не вагався б. Зазирнув би у кабінет і пішов собі далі: сам мало не усіх колежанок по обкому перепробував на столі серед інструкцій, планів заходів і роздрукованих лекцій з марксизму-ленінізму. Але це була Соня. Тендітна, романтична, замріяна, чорнява Соня. В очі глянеш – червоніє так відверто, наче взагалі брехати не навчена. Сердюкові би таку дружину. Точно першим буде. Розстроївся: ну тварюки ж! Невже ім підлеглих підстилок не вистачає?

– І якого... мене туди понесло?! – із розпачем.

Біля батьківської хрущовки на лавку впав, закурив.

– Володимире Гнатовичу...

Вовка на автоматі плечі розправив: ох і подобалося, що в обкомі його, безвусого, Володимиром Гнатовичем звать. Розправив, озирнувся і знову зігнувся – чого ти прийшла, Соню?

– Зранку... до міліції йду... – Слова, мов іскри з каменя. – Врятуйте мене. Підтвердьте, що ті двоє...

Підскочив, наче хто у зад палицю загнав.

– Зачекай, зачекай... – у землю дивиться, брови звів, наче думає, як правильно вчинити. Добре, що комсомольські навички розп'якувати на будь-яку тему з розумним виглядом удосконалив до витонченої майстерності.

Видихнув. Хотів Соню за плечі обійняти. По-братськи. Зі співчуттям. Вона від нього – як чорт від ладану.

– Не підходьте!

– Та добре, добре! – Руки догори – здаюся. – Дай подумати, як тобі допомогти.

– Зранку до міліції зі мною підете? – розплакалася.

– Знаеш, Софіє... Можна виграти будь-яку битву. Навіть коли на боці ворога – орда бійців, а на твоєму – тільки одиниці. Навіть коли немає сил, аби зробити один лише крок. Навіть коли здається, що життя позаду, а попереду тільки біль і страждання.

– Володимире Гнатовичу...

– Я думаю, Софіє! Думаю... І ми... – Серце у п'яти. – ...зробимо так. Зранку ти нікуди не підеш. Ти залишишся вдома і чекатимеш мого сигналу. Це повинно підтвердити, що ти у стані шоку і безпорадності. Що ти захворіла від наруги і не можеш вийти на вулицю.

– А ви?

– А я піду до міліції і напишу заяву. Про усе, що... – замовк. – Вибач. А як Перепечай і той, інший, до нашої будівлі потрапили? І що ти там робила посеред ночі?

– Телефоном викликали...

– Хто?

– Перший секретар обкому комсомолу Коноваленко... Сказав, терміново треба документи передрукувати.

Вовка Сердюк напружився. Ага! Перший секретар обкому комсомолу, його безпосередній керівник Ростислав Коноваленко, теж у курсі. Може взагалі до туалету вийшов, коли Сердюк з Леніним припхалися. Задумався.

– Йди, Софіє. Якщо повіриш мені, то все буде добре. Завтра вдень я тобі зателефоную. – Замовк, на зарюмсана дівча глянув – ех, устигли раніше за нього.

До ранку мізки парив. І туди підеш – усе втрапиш, і сюди – по лезу. Коли до початку робочого дня лишалося хвилин десять, замість обкому комсомолу Вовка Сердюк з приреченістю жертвовного кролика пішов до обкому партії. Прямо до кабінету Федора Перепечая. Та у приймальні другого секретаря товкся головний комсомолец області Ростислав Коноваленко. Ухопив Сердюка за руку, потягнув

у тихий куток.

- Це твій шанс, Сердюче! - зашепотів гарячково. - Дивись, не просери. Один раз із обойми випадеш, уже ніколи не повернешся.

- Що? - запанікував і без того розгублений Вовчик.

- Перепечая давно скинути хочуть. І перший секретар обкому партії - за, і в Києві добро дали. Ніяк під це падло підкопатися не могли, а вчора... Така наруга! Така аморальна поведінка! Ти - свідок.

- А ти де був? - не втримався Сердюк.

Головний комсомолец від прикросців червоними плямами пішов.

- За горілкою відіслали, козли. - Сердюка за руку ухопив. - Маєш свідчити, як другий секретар обкому партії Федір Федорович Перепечай Соньку згвалтував.

- Там ще й другий був.

- Хоч десятий! Нас цікавить Перепечай! Промовчиш - на завтра і двірником не влаштуєшся. Перепечая однаково приберуть, а тобі цього не простять. Свідчитимеш проти Перепечая - другим секретарем обкому комсомолу станеш.

- Завтра? - з переляку бовкнув Сердюк.

Головний комсомолец зиркнув уїдливо.

- А ти чого сюди прийшов?

- Перепечай викликав, - збрехав Вовка.

...Федір Федорович Перепечай міряв кабінет важкими кроками, говорив, як гвіздки у мозок забивав.

- Що, покидьку? Торгуватися прийшов?

Вовка напружився і раптом сказав те, чого і сам від себе не очікував:

– Вчора вночі я умовив нашу секретарку не звертатися до міліції. Я думаю... вона мовчатиме приблизно місяць. За місяць вона може писати хоч десять заяв... Час сплине, і в органах над її вигадками можуть хіба що посміятися.

Перепечай примружив око, уважно глянув на Сердюка.

– Ну і чому вона мовчатиме місяць? Хвора чи дурна?

– Я переконав її, що у міліції вже розглядають заяву про зґвалтування.

– І хто її написав?

– Я... мав написати, – видихнув Сердюк, додав урочисто: – На мое глибоке переконання, будь-які дискусійні моменти і неузгодження, які виникають у роботі партійних чи комсомольських органів, не можуть бути винесеними за стіни партійного чи комсомольського органу. Це... Це зрада... інтересів партії.

За десять днів Соня добровільно пішла з життя, не зумівши знайти собі навіть легкої смерті: напилася якоїсь невідомої гидоти, і понад тиждень тільки морфій рятував дівча від неймовірних мук. Після похорону Сонина мати прийшла під хрущовку Вовиних батьків і кричала, що їхній син згубив її доньку. «Про що мова?» – не розуміли сусіди, бо у вину Вовки Сердюка не повірили – дуже вже порядна сім'я, а самих Сердюків вдома не було – саме святкували входи в новій однокімнатній квартирі сина.

Вже потім, коли напруга навколо інциденту в кабінеті головного комсомольця області остаточно розвіялася і навіть найзатятіші пліткарі переключилися на несподівану новину про відставку головного комуніста області і призначення в його крісло Федора Перепечая, Вовка Сердюк подивувався власній звірячій інтуїції, яка змусила його у найгостріший момент життя зробити відчайдушний крок назустріч, здавалося б, уже перекресленому навіть власним оточенням Федору Перепечаю і вирулити з карколомного віражу.

Про Соню не згадував. Сама нагадувала. Приходила уві снах, привиджувалася білим днем, і вже через багато років, коли в історичну минувшину загув

Радянський Союз, коли Вовка Сердюк для всіх став Володимиром Гнатовичем, він увірився: у кожного, хто присмоктався до влади, хто зумів не випасти з обійми, з'являючись то в одному, то в іншому владному кріслі, обов'язково є своя Соня. Добре, якщо одна. Кожна нова Соня лише підтверджує відомий факт: для політика головне, аби йому повірили. Політику не важливо, що станеться з людьми, які в нього повірили.

За сімнадцять років незалежності Володимир Гнатович Сердюк поміняв кілька партій, оцінив дохідність кількох міністерських крісел, президентського секретаріату та парламентських кулуарів. На всіх щаблях наштотувався на колишніх товаришів – комсомольських функціонерів – і, згадуючи цинічні початки, точно знав: їхнє покоління владу не віддасть, поки не вимре. Не комуністичний, а саме комсомольсько- функціонерський гарт навчив не помічати таких дрібних перешкод, як люди.

У п'ятдесят два політик Володимир Сердюк мав за дружину гладку скандалістку Євгенію, дочку Федора Федоровича Перепечая, єдиного сина Максима, пристойний офіційний статок і непристойно великі неофіційні доходи, бо політичні посади як були, так і лишилися прибутковішими за будь-який бізнес. І якби хтось спробував знайти адресу Володимира Сердюка за довідкою, то приплентався б до звичайної багатоповерхівки на околиці Києва, де ще на початку дев'яностих народний обранець Сердюк отримав трикімнатну квартиру. Двоповерхові хорони у «Царському селі» на Печерську з осторогою були записані на ім'я Сердюкової дружини Євгенії Перепечай, а заміський будинок – на старого Перепечая, який ніяк не вмирав і все допікав зятя порадами на кшталт: «Вовко, дави їх, сук!»

Того ранку Сердюк прокинувся дуже рано і не в гуморі. Уночі приходила Соня, тикала нафталінову пігулку і вимагала, щоби з'їв, аби врятуватися від страшного туману, у якому він обов'язково загубиться. Сердюк зачинився у ванній, довго марудив у роті електричною зубною щіткою «Phillips», аж поки гладка Євгенія не грюкнула у двері:

– Вовко, чорт забирай! Скільки можна? Тобі телефонують!

Поганий знак. Недарма Соня всю ніч з пігулкою навколо Сердюка кружляла. Володимир Гнатович вийшов із ванної...

– Сердюк слухає!

– Володимире Гнатовичу! Така новина, така новина! – заторохтіла у слухавку Сердюкова помічниця Марта. – За версією журналу «Коло» вас визнано людиною року в номінації «Сірій кардинал». Я знаю, ви того не любите.... Я намагалася підкорегувати результати... Вплинути і захистити вас, але ці журналісти...

Сердюк всміхнувся:

– Облиш. Усе нормально.

– Завтра о третій прес-конференція. Запитання дурні.

– Можна виграти будь-яку битву, – відповів Сердюк давно засвоєне і поклав слухавку.

Заходив по розкішній вітальні. Запитання дурні? Так він не дурень. Офшорні зони, таємниця банківських вкладів, любов до готівки і конкретних, видимих оком речей, які засвідчують свою готівкову вартість: антикваріат, золото, діаманти, нерухомість, земля гектарами. Сердюк не довіряв біржовим авантюрам і довгостроковим перспективам. Дурні запитання? Питайте. Не виготовили ще ту лопату, якою можна Сердюка закопати. Анкета ідеальна. Державний діяч. Добрий сім'янин. Дружина згуртувала навколо себе заможне жіноцтво, благодіють, мати їх, трясуть діамантами і благодіють одна перед одною, а чоловіки тільки встигають гаманці відкривати! Син теж не пасе задніх, закінчив Лондонську школу економіки, повернувся на Батьківщину піднімати українську економіку.

– Женю! – гукнув дружину. – Максим удома? Що ж це він учора нас із тобою...

– Привіт, тату, – почув від дубових сходів, що вели на другий поверх апартаментів.

Зиркнув на сина.

– Чого не спиш? Чого супишся?

Макс брови звів.

– Поговорити треба...

– Що сталося? – Сердюк миттєво визначав ступінь синових проблем.

– Поговорити треба... – вперто повторив Макс.

Євгенія приклала вухо до дверей чоловічого кабінету – новини України! Зачинилися, наче матері однаково, що дитина сама не своя! Та вона ночей не спала, поки Макс у Лондоні навчався, все думала, як синові краще зробити, і придумала: квартиру на Хрещатику купила, «мазераті», щоби у Віти Челядинської од заздощів урешті з'явилася перша глибока зморшка. Та вона заради Максика...

Щільніше до дверей. Бронзова ручка у товсте черевце увіп'ялася. Відступила, власний живіт помітила, всміхнулася. На світських тусовках, які пані Женя вважала культурними подіями і не пропускала, будь то «Porno Party», оглядини весільної сукні дочки президента чи презентація нового альбому чергової «зірки» з силіконовими грудьми, вона примудрялася так рясно обвішуватися довгими золотими прикрасами, що товстий живіт за ними не відразу й помітиш. Зиркне якесь молоде та нахабне на пані Женю, а там, де повинен бути живіт, коштовностей з півкіло. І хай думає молоде та нахабне, у чому щастя.

Євгенія щільніше притулилася до дверей і почула...

– Дівчина наклала на себе руки через тебе? – спитав Сердюк.

– Ну... Так виходить, – вичавив Макс.

Євгенія залякла тільки на мить. Грюк! Як дала кулаком по дверях, дуб здригнувся і встояв, а бронзові замки, мабуть, не італійські, як дизайнери-оформлювачі клялися, а з турецького базару, бо розлетілися в шмаття, і трепетна мати стала на порозі.

– Женю... – Сердюк скривився, мов повен рот оцту набрав. – Ти могла просто постукати...

– Вово, треба щось робити! – Пані Женя вже котилася кабінетом. – Я зателефоную двоюрідній сестрі у Дрезден. Вона підтвердить, що Макс був у неї, коли... – До Макса: – Коли це сталося, синочку?

– Минулої ночі.

– От і добре! – з азартом. Дай їй скруту, вона її скрутить, ще й заробить. – А ти на цей момент пив молоко на тітчиній фермі під Дрезденом.

Макс похмуро – на матір:

– Не вийде...

– Чому?

– Там якийсь чоловік крутився... Він бачив, як дівчина з Максого «мазераті» вийшла... – Володимир Гнатович нервово міряв кабінет кроками.

– Точно бачив? – кинулася до Макса мати.

– А я звідки знаю?! – безпорадно знизав плечима Макс. – Я не наважився його запитати. Він усю ніч під мостом тирлувався.

– І де він? Де він зараз? – наступала мати.

– Я йому номер у готелі зняв.

– Навіщо?

– Рома Шиллер порадив. Щоб до ранку цей чоловік не мав жодних контактів, потім... – Глянув на батька: – Тато допоможе вирішити його справу, і він поїде. Рома каже – це єдиний вихід, вдячні не здають.

– Молодець! – кивнула мати.

Сердюк обвів сімейство важким гнітючим поглядом.

– Замокніть, – сказав. – Йдіть звідси. Дайте подумати...

Пані Женя намірилася було прискорити мозкову діяльність чоловіка ультиматумом на кшталт: «Вово, якщо у Макса виникнуть проблеми, я тебе, падло, вигризу до нутрощів», – та глянула на чоловіка і передумала. В очах Сердюка без слів читалася відповідь: «У Макса ніколи не буде проблем. Ніколи».

Тук-тук! Рівно о дев'ятій ранку в розкішній люкс приватного готелю на Подолі ввічливо постукав порт'є. Прислухався – тиша. Обережно прочинив двері. На обличчі обов'язкова усмішка – молодий Сердюк наказав розбудити гостя о дев'ятій і нагодувати чимось екзотичним. «Чаю» лишив сто баксів. Не фонтан, але й не дрібниця, щоби про усмішку забути.

– Доброго ранку... – і рота роззявив.

Іван Степанович при повному параді – навіть капелюх на лисині – обережно сидів на краечку широкого м'якого ліжка, – так і не розстеленого, вкритого шовковим покривалом. Тримав біля грудей пластмасовий дипломат і ошелешено роздивлявся власні ноги у смугастих шкарпетках. Чорні черевики разом з вельветовою торбою ввічливо тулилися біля порога.

– Чого тобі, синку?

– Сподіваюся, ви добре відпочили у нашому готелі, – дотримав марку порт'є.

– Яке там. Поки усі цяцянки роздивився – уже й півні заспівали.

Порт'є здивувався, та знаку не подав.

– Чого бажаєте на сніданок? – справу знав. – На жаль, зараз меню переглядається, щоби врахувати різноманітні смаки наших гостей, і ми не можемо запропонувати вам всього, на що здатний наш шеф-кухар, але свіжі

млинці з чорною ікрою, сибас із устрицями й ікрою під соусом, ементаль, камамбер, королівський омлет з беконом і розплавленим сиром, посипаний кунжутом, мюслі з фруктами і без...

Дядькові в голові заплуталося. Руками замахав – досить, досить!

– Дякую, синку, – ввічливо. – Нічого не треба. Свое маю.

Озирнувся розгублено. Портъє до себе підманив.

– Чуеш? – йому у вухо. – Під дверима постоїш хвилин десять?

– Я тут для того, аби виконувати будь-яке бажання гостя, – із подивом.

До дверей... Озирається – Іван Степанович жваво підхопився з шовкового покривала, ухопився за вельветову торбину, потяг її до столу з карельської берези. Газетку розстелив. На неї – сальця, хлібини шмат, огірка солоного.

Портъє зітхнув, у коридор вийшов. Такого гостя у готелі ще не бачили. До іншого звичні. Онде з сусіднього номера п'яний депутат третю добу не вилазить, а варто лише постукати, як у прочинені двері просовується рука з м'ятою соткою баксів: «Не, ну шо незрозуміло?! Коньяку, сушей кіло і не здумай палички принести...»

Двері люксу штовхонули портъє у спину, думки розлетілися.

– Бери, синку... – з порога круглий, як гарбуз, дядько протягував портъє хліб із салом.

– Дякую, я вже снідав, – непробивний. – Якщо дозволите, піду...

– Бувай... – погодився Іван Степанович, раптом захопив портъє за рукав. – Чуеш... А скільки коштує ніч у цьому номері?

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: https://tn.knigapoisk.com/dashvar_lyuko/ray-centr

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)